

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

**ANALIZA POLICIJSKE ETIKE IN MORALE
NA POLICIJSKI POSTAJI**

Doris Rižnik Solero

Ljubljana, marec 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO

DIPLOMSKO DELO

ANALIZA POLICIJSKE ETIKE IN MORALE
NA POLICIJSKI POSTAJI

Kandidatka: Doris Rižnik Solero

Številka indeksa: 04034688

Študijski program: visokošolski študijski program Uprava prva stopnja

Mentor: red. prof. dr. Štefan Ivanko

Ljubljana, marec 2011

IZJAVA O AVTORSTVU

Diplomskega dela

Podpisana Doris Rižnik Solero, študentka z vpisno številko 040346888, sem avtorica diplomskega dela z naslovom: Analiza policijske etike in morale na policijski postaji

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbel/a, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbel/a, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobil/a vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisal/a v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. list RS št. 21/95), prekršek pa podleže tudi ukrepom Fakultete za upravo v skladu z njenimi pravili,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega / magistrskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: Tina Fric _____

Ljubljana, datum Podpis avtorja/ice: _____

POVZETEK

Policijska etika proučuje uporabo moralnih načel in moralnega sklepanja v policijskem poklicu. Njena naloga je, da natančno opredeli in razvrsti najpomembnejše vrednote in vrline. Prav tako mora prepoznati nasprotja med različnimi imperativi, ki se pojavljajo pri samem delu policije. Kodeks policijske etike pa vsebuje etična pravila, kako naj policist na svojem delovnem mestu ravna, da bi bilo njegovo ravnanje etično do samega sebe, do drugih in do organizacije, v kateri je zaposlen.

V diplomskem delu sem predstavila delo policistov policijske postaje, z namenom, da se ugotovi ugotoviti dejansko stanje etičnosti na postaji. Analiza etike in morale policijske postaje prikazuje prednosti in slabosti, s katerimi se srečujejo v policiji.

Policijski poklic je tradicionalno povezan z avtoriteto oblasti in moči, ki policista zaradi pooblastil v organizaciji postavlja v poseben položaj. Danes se veliko govori o etiki in morali predvsem v povezavi z ugotovljenimi nepravilnostmi, kot je zloraba oblasti in korupcija, ki jih zagrešijo policisti. V takšnem primeru gre za neetično ravnanje policistov.

Ključne besede: etika, morala, policija, etični kodeks, avtoriteta, korupcija.

SUMMARY

Analysis of police ethics and morality at police station

The police ethics examines the use of moral principles and moral inferences in police profession. Its task is to define precisely and to sort most important values and excellence. Quite so it has to recognise contrasts between different imperatives that occur at the police work. The code of the police ethics holds ethic rules, how the policeman should proceed at their working place, to make their working act adequate to themselves, to the others and to the organisation in which they are employed.

In my graduate work I presented the policeman work at the police station with the intention to discover there the actual condition of ethics. The ethics analysis and moral of the police station, which we encounter in the police, shows advantages and disadvantages.

The police work is traditionally connected with the authority of the government and power, which puts the policemen in the organisation in a special position. Nowadays there is a lot of discussion about ethics and moral, especially in connection with certain incorrectness like the abuse of authority and corruption, which the policemen cause. In this case we speak about unethical behaviour of the policemen.

Key Words: ethics, morals, police, ethic code, authority, corruption

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU	iii
POVZETEK	v
SUMMARY	vi
KAZALO	vii
1 UVOD	1
1.1 Problem, predmet in hipoteze raziskovanja	1
1.2 Namen, cilj in struktura diplomskega dela	1
1.3 Uporabljene metode in omejitve pri pisanju	2
2 ETIKA IN MORALA	3
2.1 Zgodovina etike in moralne filozofije	3
3 ETIKA IN POLICIJA	6
3.1 Opredelitev pojmov	6
3.1.1 Moralno sklepanje	7
3.1.2 Moralni problem in etična dilema	7
3.2 Policijska etika kot zvrst uporabne etike.....	8
3.2.1 Uporabna etika – izhodišča uporabne etike.....	8
3.2.2 Osnovne predpostavke uporabne etike.....	8
3.2.3 Okvir za etično odločanje	9
3.3 Policijska etika.....	10
3.3.1 Prenašanje spoznanj uporabne etike na policijski poklic.....	10
3.3.2 Postavitev standardov etičnega ravnanja v policiji	11
3.4 Policijski profesionalizem in policijska etika	12
4 KODEKS POLICIJSKE ETIKE V SLOVENIJI	14
4.1 Kodeks policijske etike 2008	14
4.2 Evropski kodeks policijske etike	16
4.2.1 Ozadje nastanka in vzroki za sprejem.....	16
4.2.2 Splošna opredelitev vsebine Evropskega kodeksa.....	17
5 POLICIJSKA SUBKULTURA	20
5.1 Značilnosti policijske subkulture	22
5.2 Policijska integriteta.....	24
6 RAZISKAVA ETIKE IN MORALE NA POLICIJSKI POSTAJI	26
6.1 Opis problema	26
6.2 Cilji raziskave	26
6.3 Hipoteze	26
6.4 Metodologija	26
6.5 Opis anketnega vprašalnika	26
6.6 Analiza rezultatov anketnega vprašalnika.....	27
6.7 Omejitev analize.....	46
6.8 Ugotovitve raziskave.....	46
7 ZAKLJUČEK.....	48

LITERATURA IN VIRI	50
PRILOGE	53

KAZALO PONAŽORITEV

KAZALO TABEL

Tabela 1: Struktura policistov po spolu	27
Tabela 2: Frekvenčna porazdelitev » Pri vsaki od naslednjih trditev so obkrožili v kolikšni meri se strinjajo ali se ne strinjajo z navedenim«	33
Tabela 3: Katero od spodaj naštetih daril bi imeli za podkupnino, če bi vam jo kdo podaril?	39
Tabela 4: Ocenite, koliko je po vašem mnenju podkupovanja v posamezni dejavnosti?	41
Tabela 5: Ali se vam zdi etično, če nekdo.....	42

KAZALO SLIK

Slika 1 : Integriteta.....	24
Slika 2 : Zgledovanje v policiji.....	25
Slika 3: Struktura anketirancev po spolu.....	27
Slika 4: Starostna struktura anketirancev.....	28
Slika 5: Zadnja pridobljena stopnja izobrazbe.....	28
Slika 6: Delovna doba v organizaciji	29
Slika 7: Odgovori na vprašanje » Ali vam organizacija nudi stalno zaposlitev?«	29
Slika 8: Odgovori na vprašanje »Ali svoje delo rad opravljam; opravljam, ker ga moram; nerad opravljam ?«	30
Slika 9: Odgovori na vprašanje »Kako bi ocenili organizacijo in pogoje dela v okolju, kjer ste zaposleni?«	30
Slika 10: Odgovori na vprašanje »Kako ocenjujete komunikacijo med vami in vašimi neposredno nadrejenimi (policist-komandir)?«	31
Slika 11: Odgovori na vprašanje »Kako ocenjujete komunikacijo med vami in ostalimi policisti?«	31
Slika 12: Odgovori na vprašanje »Ali ste zadovoljni s svojim delovnim mestom glede na izobrazbo?«	32
Slika 13: Prikaz frekvenčne porazdelitve glede na povprečno vrednost	34
Slika 14: Odgovori na vprašanje »Kako opredeljujete poznavanje Kodeksa policijske etike?«	35
Slika 15: Odgovori na vprašanje »Ali menite, da bi lahko s seminarjem o etiki izboljšali etično ravnanje zaposlenih?«.....	35

Slika 16: Odgovori na vprašanje »Ali poznate kriterije za ugotavljanje nedopustnega in neetičnega ravnanja policistov?«	36
Slika 17: Odgovori na vprašanje »Kako pogosto se soočate s primerom zlorabe in manipulacijo z informacijami?«	37
Slika 18: Odgovori na vprašanje » Ali menite, da ločite darilo od podkupnine?	38
Slika 19: Odgovori na vprašanje »Se strinjate z izjavo, da je darilo lahko podkupnina?«.....	38
Slika 20: Odgovori na vprašanje » Ali bi sprejeli darilo z visoko vrednostjo?«	39
Slika 21: Odgovori na vprašanje »Katero od spodaj naštetih daril bi vi imeli za podkupnino, če bi vam jo kdo podaril?«	40
Slika 22: Odgovori na vprašanje »Ocenite, koliko je po vašem mnenju podkupovanja v posamezni dejavnosti?«	41
Slika 23: Odgovori na vprašanje »Ali se vam zdi etično, če nekdo...«.....	42
Slika 24: Scenarij 1	43
Slika 25: Scenarij 2	44
Slika 26: Scenarij 3	44
Slika 27: Scenarij 4	45
Slika 28: Odgovori na vprašanje »Kako bi se kazalo najučinkoviteje boriti proti neetičnim ravnanjem v policiji? Izberete lahko največ tri odgovore«.....	46

KAZALO PRILOG

PRILOGA 1: V P R A Š A L N I K

1 UVOD

1.1 PROBLEM, PREDMET IN HIPOTEZE RAZISKOVANJA

Diplomsko delo obravnava moralno-etični profil policijskega dela. Etika in morala sta besedi, ki izvirno pomenita isto. Temeljita na prepričanju, da seveda ni vseeno, kaj človek dela in iz kakšnih namenov kaj dela. Splošno etično vprašanje se glasi: kaj je prav in kaj ni, kaj je dobro in kaj ni. Velja načelo, ki pravi: dobro je treba narediti in se slabega izogibati. Pri tem načelu prihaja do tega, da se ljudje razhajajo glede mišljenja, kaj je prav in kaj ni. Glavnega pomena je, da se sploh zavedamo, da ni vseeno kako se bomo odločili. Temu rečemo temeljna moralna zavest, ki jo ima vsak zrel človek.

V diplomskem delu sem predstavila etičnost policistov na območju Policijske uprave Maribor. Z raziskavo sem ugotovila prisotnost oz. zavedanje etike in morale na policijski postaji. S preverjanjem hipotez pa se pokažejo spoznanja policistov z vidika strokovnega dela.

V diplomskem delu sem preverila naslednje hipoteze:

1. Anketirani dobro poznajo Kodeks policijske etike.
2. Večina anketiranih se redko sooča z zlorabo in manipulacij z informacijami.
3. Anketirani ločijo med darilom in podkupnino .
4. Največ podkupovanj je v politiki.
5. Večina anketiranih meni, da se je z ozaveščanjem, pozitivno integriteto nadrejenih in z transparentnostjo policije najučinkoviteje boriti proti neetičnim ravnanjem v policiji.

1.2 NAMEN, CILJ IN STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA

Namen diplomskega dela je ugotoviti, kolikšna je prisotnost etike in morale pri opravljanju policijskega dela. Velikokrat se govori o policijski etičnosti, saj se policisti velikokrat znajdejo v situaciji, ki jo morajo, kot sam človek, kritično presoditi, kaj je prav in kaj ni. V okolju v katerem se ukvarjajo z moralo in etiko, so mnogi zelo tolerantni do poslovne nepoštenosti in prisvajanja družbene lastnine (korupcija ali zloraba položaja, brutalnost). V takšnem primeru moralno zrel človek, da tako prisvajanje nečesa, kar seveda ni moje oz. tvoje, ni prav, če tudi vsi pravijo oz. mislijo: "Saj vsi tako delajo." A to ne pomeni, da je tisto, kar delajo prav. Zato se lahko s tem soočajo le ustrezno izobraženi in policisti, ki so sposobni ustrezno odgovoriti na moralne probleme in etične dileme ustrezno rešiti. Policist, ki bo znal te dileme ustrezno rešiti bo svoje delo upravljal profesionalno in v dobro družbe. Pri svojem delu se ne more sklicevati zgolj na svoj občutek, dobro mora poznati načela policijske etike, biti mora usposobljen za moralno sklepanje in etično odločanje ter imeti na razpolago standarde etičnega ravnanja pri svojem poklicu.

Ker je dandanes takih primerov veliko, se postavlja vprašanje med ljudmi, kolikšna je etičnost med policisti. Zato sem si v tem delu zastavila cilj, da nekoliko približam javnosti

dejansko stanje etičnosti na policijski postaji. Zato sem izvedla anketo o morali in etiki na policijski postaji in jo analizirala.

Diplomsko delo je razdeljeno na dva dela. V teoretičnem delu sem pregledala obstoječo literaturo in različna mnenja avtorjev. Za boljše razumevanje je bilo v uvodnem delu potrebno opredeliti izhodišča pojmov etika in morala se pravi zgodovino. Poglavlje govori o etiki in policiji, ko morajo v določenih situacijah policisti sprejeti odločitev v skladu z etičnimi in moralnimi normami seveda tudi vrednote in vrline policista. Na splošno je opisan kodeks policijske etike v Sloveniji, vsebina kodeksa, njegova vloga in pomen. Omenjen je tudi Evropski kodeks policijske etike kot moralno obvezujoč dokument. Predstavljena je policijska subkultura kot značilnosti izključenosti iz družbenega življenja, pretirana solidarnost med sodelavci,...

V drugem, empiričnem delu pa je osrednje izhodišče dela analiza etike in morale na policijski postaji, kar je razvidno iz naslova dela. Analizirala sem odgovore policistov na anketni vprašalnik.

V tem delu diplomskega dela pa predstavljam rezultate anketiranja 44 policistov. Poskušam ugotoviti kakšna so stališča o etiki in morali med samimi policisti in do širše družbe. Ali so bili že udeleženi oz. deležni kakšne vrste neetičnih ravnanj in kje oz. na katerem področju je po njihovem mnenju največ neetičnih in nemoralnih dejanj.

1.3 UPORABLJENE METODE IN OMEJITVE PRI PISANJU

Pri raziskavi policijske etike in morale sem uporabila metodo anketiranja, s katero sem dobila podatke, ki so mi pomagali pri reševanju zastavljenega problema. V teoretičnem delu sem uporabila tako domačo, kot tudi nekaj tuje literature s področja etike in morale kot so strokovne knjige, strokovni članki, revije. Podatke sem pridobila tudi preko spleta na straneh posameznih organizacij. Dobra lastnost te metode je, da informacije zberemo v hitrem času in tako čim manj obremenjujemo anketirance. Seveda mora vsem anketiranim biti zagotovljena anonimnost.

2 ETIKA IN MORALA

2.1 ZGODOVINA ETIKE IN MORALNE FILOZOFIJE

"Smoter etike je opredeliti in uveljaviti najvišje dobro, h kateremu teži tako vsak človek kot posameznik kakor tudi družba kot skupnost teh posameznikov; to najvišje dobro pa je srčnost." (Aristotel: Nikomahova etika, SM, Ljubljana, 1994, str. 20)

Nekaj ključnih osebnosti (Šumi, 2008, str. 4) :

- *Sokrat* 470-399 pr.n.št. (intelektualist; npr. vrlina je vednost, tako da iz naše vednosti o tem, kaj je pravično, sledi, da bomo pravični).
- *Platon* 427-347 pr.n.št., *Država*, *Gorgias*, *Protagora*, *Zakoni*, *Apologija* (hoče vedeti, kaj je razlog, da za dejanje rečemo, da je pravično. Ne sprašuje po spisku pravičnih dejanj temveč po kriteriju za uvrstitev na spisek ali izključitev z njega).
- *Aristotel* 384-324 pr.n.št., *Nikomahova etika* (ko gre za moralno vrlino ni najpomembnejše, da vemo, kaj je, temveč kako nastane; ne želimo si namreč vedeti, kaj je hrabrost, temveč želimo biti hrabri). Aristotel je utemeljitelj etike kot panoge.
- *Luter* 1483-1546 ; *Machiavelli* 1469-1527, *Politika in morala* (pri obeh piscih nastopa figura "individua", ki je odsotna iz Platonovih in Aristotelovih moralnih teorij. Luter za Aristotela pravi, da je burkež, ki je cerkev zapeljal v zmoto; meni, da niso pomembna storjena ali ne-storjena dejanja, temveč vera; edina svoboda, ki jo je zahteval, je bila svoboda oznanjati evangelij. Machiavelli je prvi etik, pri katerem dejanja niso ocenjevana kot dejanja, temveč zgolj po posledicah).
- *Hobbes* 1588-1679, (*družbena pravila ubogamo zaradi dveh razlogov: ker so uveljavljena s sankcijami suverena, ter ker so naše želje take, da raje ubogamo suverena, da bi se izognili smrti, ki bi nam jo prizadejali drugi, razen kadar smo ji izpostavljeni s strani suverena. Skrb za dobrobit drugih pride na vrsto šele po skrbi za lastno dobrobit*).
- *Spinoza* 1632-1677, *Etika* (Hobbes mu v vsem nasprotuje. Spinoza združuje filozofijo in prakso, manifestira neosebno ljubezen do resnice, katero razglaša za najvišjo človeško vrednoto). Spinoza se strinja s Hobbesovim pojmovanjem, da potreba po državi izhaja iz dejstva, da vsi ljudje sledijo lastnim interesom in skušajo povečati lastno moč.
- *Kant* 1724-1804, *Kritika praktičnega uma* (predstavnik razsvetljenstva, veroval v moč pogumnega mišljenja, zastopa stališče, da je etika utemeljena v človeku, *kategorični imperativ*: delaj le po vodilu, po katerem hočeš le to, kar bo tudi splošen zakon oz. deluj tako, da boš uporabljal človeškost, tako sam, kot v osebi vsakega drugega, vsakokrat kot namen, nikoli zgolj kot sredstvo).
- *Hegel* 1770-1831, *Filozofija zgodovine* (z vzponom krščanstva sta se individuum in država ločila – krščanstvo loči individuuma, katerega usoda je

večna, od državljana). Je prvi avtor, ki je razumel, da ne obstaja eno samo večno moralno vprašanje. Zanj je zgodovina etike ključ za etiko.

- *Marx* 1818-1883, Komunistični manifest (svobodo je pojmoval kot prekoračenje omejitev in spon nekega družbenega reda z vpeljavo drugega, manj omejenega družbenega reda)
- *Nietzsche* 1844-1900, H genealogiji morale...(pojem nadčloveka, kritiki so ga označili za predhodnika nacizma – kritik židovstva in tudi krščanstva ter nemškega rasizma).
- *Moore* 1873-1958, Principia ethica (utemeljitelj analitične filozofije in avtor najpomembnejše anglosaške etične knjige v 20. stoletju; ukvarja se s pojmom "dobro")
- *MacIntyre* 1929 –, Kratka zgodovina etike, v knjigi je strnjen pregled zgodovine etike od Grčije, Platona in Aristotela ter srednjeveških in renesančnih mislecev do etikov 18. in 19. stoletja in problemov etike v našem stoletju.

Današnje zahteve po etičnem poslovanju niso nič drugega kot poskus nadaljevati dvatisočletno zahodno tradicijo. Vemo, da je bilo ekonomsko poslovanje vedno strogo reguliran instrument družbenega razvoja, medtem ko je bila tržna ekonomija prej izjema kot pravilo. Zaradi tega ne drži prepričanje menedžerjev v podjetjih, da se za tem skriva želja povzročati težave. Gre le za nevednost menedžerjev.

Za razumevanje poslovne (menedžerske, organizacijske – širši pojem od poslovne/biznis) etike je potrebno poznati zgodovino (Šumi, 2008, str. 10).

Poslovne aktivnosti se odvijajo vsaj zadnjih 3.500–4.000 let. Mezopotamci so skoraj 2.000 let p.n.š. prodajali orožje v zahodno Evropo in se združevali v trg družbe.

Po letu 1.000 našega štetja se začne prava ekonomija. Nas ne zanima le ekonomski sistem temveč tudi vrednostni sistemi družbe, vrednote, religiozna načela in etična presoja organizacij.

Eberstadt zgodovino deli na pet obdobj: klasično, srednjeveško, merkantilizem, industrijsko obdobje in obdobje korporacij.

V antični Grčiji so pravico delili bogovi. Zelo pomembno vlogo je igral Zevs. Ostali bogovi so kaznovali na dva načina: ali so prestopnika pripeljali do neprijetnega položaja ali pa so mu v um vbijali prepričanje, da samega sebe pripelje do katastrofe. Pri starih Grkih so bili zakoni dokaj ohlapni. Spoštovati je bilo potrebno bogove in starše, izpolnjevati obljube ter se spoštljivo vesti do gostov in mrtvih.

Družbeni pritisk je imel na delovanje poslovnežev večji vpliv kot pregnanstvo zaradi nemoralnega poslovanja ali telesne kazni za prekrške. Zaradi tega je tudi bančništvo brez trdne regulative služilo skupnosti na pošten način. Prevladovalo je skupno dobro in najhujši greh je bilo izkoriščanje poslovanja za lastne namene. Tak odnos se je skoraj kot pravilo izkazoval skozi vso zgodovino zahodne družbe, njeno ekonomijo in vrednote.

V srednjem veku katoliška cerkev ni zaupala poslovnežem. Antikrščanski je bil profitni sistem in trgovci niso bili deležni božjega blagoslova. Ker je cerkev imela monopol nad

izobraževanjem, so poslovneži začeli dvomiti o svoji moralnosti in so naslednike odvrčali od posla. Cerkev, katere pogoj je bil delovanje v javno korist. Je kasneje popustila. Poslovneži naj bi bili zgled poštenosti, medtem ko pa naj bi bili zakonski in moralni standardi za njih strožji in kazni drastične. Seveda to ni veljalo za fevdalno gospodo. Čeprav je vladala revščina, se je živelo bolje kot v naslednjih stoletjih. Krščanstvo je uveljavilo razliko med etiko in moralo. Etika temelji na umu, morala pa na razodetju. Srednjeveški misleci tudi etiko utemeljujejo v bogu.

V času merkantilizma se je cerkev morala umakniti kalvinistični doktrini, ki je poveljevala varčne in podjetne ter gospodarne poslovneže. Kalvinizma in protestantizma ne smemo enačiti, saj je bil kalvinizem temnejša plat protestantizma (Max Weber je to vejo reformacije imenoval za najneznosnejšo obliko cerkvenega nadzora nad posameznikom, ki si ga je mogoče zamisliti). Podjetniki so postajali vedno bolj vplivni v zadevah državnega pomena, kar je seveda obratno od predhodnega obdobja. V času recesij so morala podjetja delati celo z izgubo, samo da bi bila zagotovljena socialna varnost zaposlenih. Protestantizem je poslovnežem in podjetjem omogočil biti etičen, saj so se lahko odločali in so bili presojeni na podlagi dejanskih dejanj in vedenja. Dilema, ki še vedno ostaja, je združljivost morale in profita.

Industrijska revolucija je prinesla nov odnos do podjetij. Biti podjetnik je postalo vrlina! Še cerkev je bogastvo podjetnikov imela za njihovo moralno odličnost. Konec 19. stoletja so ekonomijo počasi že obvladovale velike korporacije. Nekatere korporacije so imele večjo moč kot vlade. Delavcem in večini družbe je šlo mnogo slabše kot v prejšnjih obdobjih. Podjetja so družbi ušla z vajeti in kdor, je zgradil tovarno je zgradil tempelj. Podjetja se verjetno ne bi več nikoli vrnila k družbeno odgovornemu vedenju, če njihovo vedenje ne bi povzročilo ekonomski zlom. To je izkušnja, za katero velja pravilo: moč prinaša odgovornost, negiranje tega pa pomeni kazen.

V obdobju korporacij velja predvsem poudarjanje prednosti in potreb po majhnih, fleksibilnih podjetjih, ki traja še danes. V današnjem času imajo podjetja mnogo več moči, kot odgovornosti za svoje delovanje.

Seveda se postavlja vprašanje ali bo v prihodnosti možno spremeniti to razmerje v korist odgovornosti, poštenosti, menedžerske etike? To je odvisno od tega, kako se bomo spopadli z izzivi postindustrijske, informacijske in postinformacijske družbe. Kaže, da se razmerje sicer spreminja, vendar odgovornosti in etike ni bistveno več. Več je le merjenja moči med obema stranema.

Pojmov etika in morala v praksi ne uporabljamo dosledno in ju večkrat celo zamenjujemo. Kot je razvidno iz preteklosti sta besedi pomenili isto – etika v stari grščini in morala v stari latinščini, kar seveda ne pomeni da je šlo za napako. Ta sorodnost živi še danes, pa vendar obstaja med obema pojmom naslednja razlika:

Sklepamo lahko, da je etika veda, ki obravnava načela o dobrem in zlem ter norme za odločanje in ravnanje po teh načelih. Morala pa obsega ravnanje in delovanje v skladu z etiko.

3 ETIKA IN POLICIJA

Zaradi prehitrega tempa življenja in moralnih standardov se vse preveč pozablja na etičnost, poštenje in moralo. Vse premalo časa nam ostane za zdrave medčloveške odnose, za pravo, iskreno prijateljstvo in seveda za poštene odnose v službi.

Človek se dnevno srečuje s situacijami, v katerih mora sprejeti odločitev kaj je dobro in kaj slabo, torej v skladu z etičnimi in moralnimi normami. Seveda se tega ne zaveda, ker ravna rutinsko in brez moralne presoje. Prepogosto je posameznikova usoda odvisna od birokratove volje. Kar seveda ni etično spremenljivo. Vsi imamo čustva in spremenljivo je, da jih v neki meri tudi pokažemo. Seveda tudi na delovnem mestu. S pozitivnim odnosom lahko v ljudeh prebudiš spoznanje, da pravičnost še obstaja.

Policijsko delo pomeni nadzorovanje, interveniranje, preprečevanje zla, nujne akcije, iskanje storilcev, ukrepanje na javnih shodih. Torej dejavnosti, ki se morajo pojaviti in uveljaviti tedaj, ko se je že zgodilo nekaj neetičnega, nekaj kar ljudi ogroža, ruši medčloveške odnose in onemogoča tisto, kar je dobro in prav. V bistvo gre torej za to, da se morajo policisti maksimalno angažirati, pri tem celo tvegati svoje življenje in za nameček vsega ohranjati etiko in osebno moralo.

Poglavitnega pomena je torej odnos, razmerje dobrega in zla. Policija ima opraviti s pojavnimi oblikami zla, z neupoštevanjem pravnega reda in s kršenjem moralnih določil, sama pa mora ohranjati določeno stopnjo osebne morale in etike kot celoto moralnih pravil. Položaj seveda ni lahek, policisti morajo biti drugačni, boljši od drugih, od povprečja, od slabih, sicer ne morejo biti policisti.

3.1 OPREDELITEV POJMOV

Obstajajo številne definicije pojmov, kot so etika, morala. Za pravilno razumevanje tega je treba najprej opredeliti posamezne pojme, kot so morala, vrednote, vrline, etika, etično ravnanje (Gaber, 2003, str. 15).

Morala

Morala je skupek načel oziroma pravil obnašanja, ki jih sprejmejo člani neke kulture in ki služijo vrednotenju tega, katero vedenje je dobro in katero slabo. Morala torej zagotavlja izhodišča za ravnanje posameznikov in hkrati služi ocenjevanju moralnosti teh posameznikov in njihovih vedenj.

Vrednote

Vrednote predstavljajo neko železno stanje, neki cilj, ki si ga ljudje prizadevamo doseči ali ohraniti.

Vrline

Vrline so tiste lastnosti posameznika, ki so zaželeni tudi pri ostalih posameznikih in tudi pri nemotenem delovanju celotne družbe (modrost, pogum, pravičnost, samoobvladovanje).

Etika

Etika je teorija moralnosti, ki poskuša sistematizirati moralne sodbe in vzpostaviti moralna načela.

Etično ravnanje

Etično ravnanje je ravnanje v skladu z moralnimi načeli, neetično pa je tisto ravnanje, ki je s temi načeli v nasprotju. Etično vedenje od neetičnega razlikujemo s pomočjo moralnih sodb, ki so posledica moralnega sklepanja.

3.1.1 Moralno sklepanje

Poznamo več oblik moralnega sklepanja, in sicer sklepanje iz pravila, sklepanje iz posledic ravnanja in sklepanje iz vrlin (Pagon, 2000, str. 161).

Sklepanje iz pravila (deontološki pristop)

Moralna načela pogosto nastopajo v obliki imperativov, ki opredeljujejo dolžnost ravnanja, le ta pa sama po sebi upravičuje ravnanje. Pri deontološkem sklepanju najprej opredelimo imperativ in z njim povezano dolžnost, nato ugotovimo, da trenutni položaj, resničen ali hipotetičen, sodi pod to dolžnost, na kar iz tega izpeljemo obvezno ravnanje v položaju.

Sklepanje iz posledic ravnanja (teleološki pristop)

Pri teleološkem sklepanju izhajamo iz posledic ravnanj, ki jih opredeljujemo kot dobre in slabe, in nato izbiramo tista ravnanja, ki bodo privedla do dobrih posledic. Tu ne izhajamo iz imperativov, pač pa ocenjujemo posledice ravnanja s stališča vrednot. Najbolj znana oblika teleološkega sklepanja je tako imenovana Cost-Benefit analiza.

Sklepanje iz vrlin (ontološki pristop)

Pri tem sklepanju namesto iz pravil ali posledic ravnanja izhajamo iz posameznikovega značaja in njegovih vrlin. Kadarkoli delujemo, s tem opredeljujemo sami sebe kot posameznika, ki ravna na tak način, in s tem tudi spreminjamo na boljše ali slabše. Po tem pojmovanju naš cilj pri moralnem sklepanju ni zgolj upoštevati pravila ravnanja in dosežati dobre cilje, pač pa tudi in predvsem postati dober človek, ki dobro ravna iz navade in želje.

3.1.2 Moralni problem in etična dilema

Pri moralnem problemu zelo dobro vemo, kaj je prav in kaj ne, vendar pa ne vemo, na kakšen način bi tisto, kar je prav, najlažje dosegli, ali nas mika, da ne bi naredili ničesar ali da bi celo naredili tisto, kar ni prav.

Pri etični dilemi pa resnično ne vemo, kaj je prav in kaj ni. Ločimo pa še tako imenovano moralno dilemo, o kateri govorimo takrat, kadar se moramo opredeliti za eno od medsebojno izključujočih se možnih ravnanj, ki pa so vsa moralno pravilna.

3.2 POLICIJSKA ETIKA KOT ZVRST UPORABNE ETIKE

Nekateri posamezniki imajo pomisleke, češ da etike pri policijskem delu ne potrebujemo, saj se je treba držati zakonov in predpisov, vendar že pri razreševanju moralnih problemov lahko najdemo primere, kjer zakon ne nudi dovolj izhodišč za odločitev o tem, na kakšen način bi tisto, za kar mislimo, da je prav, najlažje dosegli.

V celoti pa velja za etične in moralne dileme, kjer sklicevanje na zakone in predpise prav nič ne pomaga. Potrebno je razlikovati med zahtevami zakonov in zahtevami etike, med nevarnostjo, da nas tožijo, kazensko preganjajo, razrešijo, zaprejo in med veliko bolj pristno nevarnostjo, da sistematično ravnamo narobe.

Če želimo, da bodo policisti ravnali etično in da bodo sposobni ustrezno razreševati moralne in etične dileme, ki se pojavljajo pri njihovem delu, potem se ne moremo izogniti ustrezni uporabni etike pri policijskem delu.

3.2.1 Uporabna etika – izhodišča uporabne etike

Glede na to, da se etika ukvarja z ljudmi, moramo poiskati izhodišča uporabne etike, na katerih lahko utemeljimo osnovne predpostavke. Poiskali jih bomo v temeljnih vidikih človekove narave (Pagon, 2000, str. 160).

Opredelitev značilnosti človeka:

- ljudje smo utelešena bitja, kar pomeni, da ko gre za soljudi, je naša skrb, da odpravimo trpljenje in da zagotovimo zadovoljitev osnovnih potreb,
- ljudje smo družbena bitja, kar pomeni, da moramo pri vseh svojih ravnanjih upoštevati tudi drug drugega,
- ljudje smo razumska bitja, kar pomeni, da moramo spoštovati človekovo dostojanstvo in upoštevati odločitve posameznikov. Dolžnost je spoštovati ljudi kot avtonomne posameznike in nam nalaga, da ostalim dopuščamo pravico, da svobodno izbirajo in da živijo svoje življenje, še zlasti pa jim ne storimo ničesar brez njihove potrditve.

3.2.2 Osnovne predpostavke uporabne etike

Iz izhodišč uporabne etike, torej iz opisanih lastnosti in značilnosti človekove narave izhaja, da je naša naloga odpraviti trpljenja in zagotoviti zadovoljitev osnovnih človeških potreb, pri svojih ravnanjih upoštevati drug drugega ter spoštovati človekovo dostojanstvo in upoštevati odločitve posameznikov. Iz tega izhajajo imperativi, ki jih mora za etično ravnanje upoštevati vsaka profesija (Pagon, 2000, str. 160).

Dobrodelnost

Je zahteva, ki pomeni delati v dobro stranke in vsebuje več podrejenih zahtev: ne škoduj, preprečuj škodo oziroma zaščiti pred njo, služi interesom stranke.

Torej, če je naloga profesionalca, da služi stranki, potem mora za svojo stranko in njene interese poskrbeti, četudi ga ekspertno znanje postavi v boljši položaj, in sicer prav zato, ker je profesionalec in ker je stranka prišla k njemu po pomoč.

Spoštovanje posameznika

Je splošna zahteva, ki jo moramo ljudje spoštovati v vseh naših odnosih. Vendar pa ima v odnosu med profesionalcem in njegovo stranko še dodaten pomen, saj omejuje obseg njegove dobrodelnosti. Tako lahko profesionalcu njegovo ekspertno znanje nakazuje, da bo določen ukrep, ki ga je sposoben izvesti, najbolj služi interesom stranke in bi morda celo odpravil njeno trpljenje ali izgubo. Vendar, če se stranka s tem ne strinja in interesi ostalih pri tem niso ogroženi, profesionalec ne more stranki vsiliti svojih rešitev.

Pravičnost

Imperativ pravičnost zahteva, da profesionalec gleda dlje od načela poklica in interesov stranke in prevzema odgovornost za vpliv, ki ga ima poklic na družbo kot celoto. V vsakem poklicu lahko najdemo primere nepravičnosti. Primer: bogati bolniki so deležni hitrejše in kakovostnejše zdravstvene oskrbe kot revni, premožnejši kriminalci si privoščijo najboljše odvetnike... Naloga profesionalcev je, da se v okviru svojih profesionalnih združenj in pri svojem individualnem delu zavzamejo za zmanjševanje tovrstnih nepravičnosti.

3.2.3 Okvir za etično odločanje

Enoten okvir za etično odločanje ima pet stopenj (Gaber, 2003, str. 21).

Prepoznaj moralna vprašanja

Pri prvi stopnji moramo ugotoviti, da smo soočeni z nekim moralnim problemom, moralno ali etično dilemo. Seveda se moramo vprašati, ali je kaj narobe ali na osebni ali medosebni ali družbeni ravni. Vprašati se moramo, če obstajajo nasprotja, ki bi lahko škodovala ljudem, živalim ali okolju? Tudi institucijam in družbi? Je mogoče ta problem globlji od pravnih vprašanj? Kako vpliva to na ljudi, ki imajo svoje dostojanstvo, pravice in upanje na boljše življenje.

Ugotovi dejstva in opredeli alternative

Na drugi stopnji moramo ugotoviti vsa pomembna dejstva za razumevanje primera. Vprašati se moramo, kateri posamezniki in skupine so vpleteni in zainteresirani? Kakšen je njihov interes? Ali je primer za nekatere pomembnejši kot za druge. Ker imajo posebne potrebe (nap.: revni, zapostavljeni, prikrajšani)? Ali poleg vseh vpletenih obstajajo še druge zainteresirane osebe ali skupine? Kakšne možnosti so na razpolago? Ali smo se

posvetovali z vsemi relevantnimi osebami? Pomembno pa se je vprašati, kaj bi dejala oseba, katere mnenje spoštujemo, če bi ji pokazali listo opredeljenih alternativ.

Oceni alternativo iz različnih moralnih vidikov

Na tretji stopnji si je potrebno zastaviti več vprašanj, da ne bi prezrli vidikov moralnega sklepanja.

1. Katera alternativa prinese največ dobrega in kar najmanj slabega za kar največ ljudi?
2. Katera alternativa spoštuje pravice in dostojanstvo vseh udeleženi in ostalih zainteresiranih oseb? Če vsak ne more dobiti vsega kar si želi, ali bo vsaj pošteno obravnavan? Katera alternativa največ prispeva k splošni blaginji v družbi, v družini?
3. Katera alternativa omogoča poglobljanje tistih vrlin, ki jih cenimo posamezniki, poklic?

Sprejmi odločitev

Na četrti stopnji sprejemamo odločitev, ki se nam zdi prava, potem ko smo upoštevali vse odgovore na zastavljena vprašanja. Pri sprejemanju odločitev se je pametno vprašati, kaj bi o odločitvi menila oseba, ki jo spoštujete in cenite.

Ravnaj v skladu z odločitvijo in ocenjuj posledice

Na zadnji, peti stopnji, uresničimo sprejete odločitve in spremljamo njene učinke v praksi. Kako je vplivala na udeležence? Ali ima pričakovane posledice? Kako se zaradi odločitve, ki smo jo sprejeli počutimo? Ali bi ravnali enako, če bi lahko proces ponovili?

Seveda se pojavljajo mnenja, ki jih je treba poudariti, da zgolj poznavanje tega etičnega okvira ne zadostuje. Potrebna je vaja, bolj ko nekaj vadiš bolje nam gre od rok in večje je zadovoljstvo vseh.

3.3 POLICIJSKA ETIKA

Policijska etika je zvrst uporabne etike, aplicirana na policijsko delo oziroma policijski poklic.

Policijska etika je slabo razvita. Razlogov je več: prvi razlog lahko iščemo v paravojaški miselnosti policijske organizacije, ki policistom namenja predvsem vlogo izvrševalcev ukazov svojih nadrejenih, drugi razlog pa lahko najdemo v nepoznavanju in nerazumevanju uporabne etike, kar ima za posledico »naivno prepričanje«, da morajo policisti pri svojem delu izhajati zgolj iz ustave in zakonov in ne potrebujejo nobene etike.

3.3.1 Prenašanje spoznanj uporabne etike na policijski poklic

Pri apliciranju spoznanj uporabne etike na policijski poklic imamo v mislih predvsem naslednje (Gaber, 2003, str. 24):

- konkretiziranje imperativov policijskega poklica,

- konkretiziranje vrednot policijskega dela,
- konkretiziranje vrlin policistov.

Konkretiziranje imperativov policijskega poklica

Imperativi, ki jih za delo »vsakega poklica« na splošno opredeljuje uporabna etika so: dobrodelnost, spoštovanje posameznika in pravičnost.

Morda so sami po sebi dovolj jasni, jih pa mora policijska etika prevesti v policijski jezik in konkretizirati.

Konkretiziranje vrednot policijskega dela

Vrednote, ki jih lahko goji posamezna družba, so številne: zdravje, obilje, sreča, svoboda, pravica, spoštovanje človekovih pravic, enakopravnost, varnost. Naloga policijske etike pa je, da natančno opredeli in razvrsti najpomembnejše vrednote, ki jih mora policija zagotavljati.

Konkretiziranje vrlin policistov

Klasične policijske vrline so ubogljivost, lojalnost, politična neoporečnost, avtoritarnost in podobno. Nove policijske vrline so integriteta, pravičnost, modrost, naklonjenost soljudem in podobno.

3.3.2 Postavitev standardov etičnega ravnanja v policiji

Policijska etika mora poudarjati jasne in nedvoumne standarde etičnega vedenja v policiji. V tem kontekstu je izjemnega pomena Kodeks policijske etike, ki vsebuje niz neposrednih izjav, ki jih policijski poklic zahteva od policistov. Seveda pa je zelo pomembno, da tak kodeks zaživi.

Proces postavitve standardov etičnega ravnanja zajema (Gaber, 2003, str. 26):

- izdelavo natančnih navodil vedenja, ki konkretizirajo načelna določila kodeksa policijske etike,
- določitev pristojnosti in odgovornosti za spremljanje izvajanja in upoštevanja pravil,
- vzpostavitev sistema ukrepov, s katerimi policijska organizacija nagraduje etično ravnanje,
- vzpostavitev internega sistema nadzora za odkrivanje neetičnega vedenja in ravnanja.

Pomembna je udeležba na predavanjih in prebiranje tovrstne literature.

Pri vsakem moralnem problemu, etični ali moralni dilemi (Gaber, 2003, str. 26):

- moramo proučiti vse možnosti,
- pozabiti predsodke in se ne odločati prenačljeno,
- moralne sodbe moramo podvreči kritični oceni,
- upoštevati pravice in interese vseh posameznikov.

Obvladovanje procesa moralnega sklepanja in odločanja še ne zagotavlja, da bo posameznik kot policist zares ravnal etično. Posameznik policist mora imeti dober značaj, torej ustrezne vrline, da je motiviran za etično ravnanje.

3.4 POLICIJSKI PROFESIONALIZEM IN POLICIJSKA ETIKA

Policijski profesionalizem je v novih razmerah ultimativna zahteva časa, saj je to edina pot, da se policija v kar največji meri približa pričakovanjem državljanek in državljanov, ki želijo, da jim policija skladno s svojo vlogo pomaga ohranjati njihovo varnost, njihovo dostojanstvo, pravice in svobodno življenje v svobodni demokratični družbi.

Profesionalizem kot sposobnost delovanja na področjih z visoko stopnjo nepredvidljivega, ki nosilcu določenih dejavnosti, z znanjem, ki ga ima, omogoča aktivno in idejno nevtralno sodelovanje pri reševanju hevrističnih problemov. Predpogoji, da je neko področje profesionalizirano, pa so še lastnosti njegovih nosilcev: kvalifikacijski in izobrazbeni standardi, etičnost, sprejemanje družbenih vrednot, politična nevtralnost, altruizem itd. (Anžič, 2000, str. 141).

Skolnick je opisal dve različni pojmovanji pojma profesionalizem v policiji. Prvo pojmovanje, značilno za demokratične teorije, poudarja vrednote in ideale policijskega poklica, profesionalizem pomeni opravljanje dela v duhu teh vrednot in idealov. Drugo pojmovanje, značilno za birokratske teorije, pa poudarja tehnične kompetence in opravljanje dela natančno po predpisih, navodilih in ukazih (Skolnick, Jerome, H., 1994).

Anžič poudarja, da je profesionalizem nujni pogoj etičnosti (Anžič, 2000, str. 143). Za etiko Pagon pravi, da policija pri svojem delu nedvomno stremi k doseganju določenih vrednot, njihova natančna opredelitev in razvrstitev pa je naloga policijske etike. Ta je slabo razvita, kot izstopajoča vzroka pa avtor izpostavlja (Pagon, 2000, str. 164):

- paravojaško miselnost policijskih organizacij, ki policistom namenja zgolj vlogo izvrševalcev zakonov in
- nepoznavanje in nerazumevanje uporabne etike, posledica tega pa je, da so policisti zgolj izvrševalci tistega kar je napisano v ustavi in zakonih, za to pa ne potrebujejo nobene etike.

Ker pa se v zadnjem času povsod v svetu uveljavlja nov pristop k policijskemu delu (tako imenovano v skupnost in v reševanje problemov usmerjeno policijsko delo) in ker hkrati postaja splošno sprejeto stališče, da je policijska diskrecija normalna in nujna sestavina policijskega dela (če že ne zaradi drugega, zaradi omejenih policijskih resursov), se spreminja tudi odnos do policijske etike (Pagon, 2000, str. 163).

Policijskega profesionalizma, tako ne gre razumeti samo kot sposobnost reševanja problemov, ampak o njem govorimo, ko je zraven izpolnjenih izobrazbenih, etičnih in še kakšnih zahtev prisotna tudi vrlina, imenovana integriteta.

Pagon pravi, da je v celotni policijski organizaciji potrebno integriteto postaviti na prvo mesto. Po njegovem mnenju pomeni integriteta sprejemanje standardov in posedovanje vrlin policijske profesije ter dosledno ravnanje v skladu z njimi. Cilj policijske etike mora

biti prav doseganje integritete vsakega posameznika v policijski profesiji (Pagon, 2000, str. 166).

4 KODEKS POLICIJSKE ETIKE V SLOVENIJI

Prvi Kodeks policijske etike je bil v RS sprejet 25. novembra leta 1992, takrat kot prva država v tranziciji iz socialističnega družbenega sistema. V tistem času še marsikatera evropska država ni imela svojega kodeksa s tega področja. Lahko rečemo, da je bil naš kodeks eden prvih kodeksov policijske etike v državah, ki so izhajale iz socialističnega družbenega sistema. Bil je eden redkih policijskih kodeksov v Evropi, tako da je slovenska policija lahko ponosna, da ima kot ena izmed redkih držav v tranziciji, že več kot desetletje svoj kodeks etike, kljub temu da ga je potrebno posodobiti (Šuštar in Žaberl, 2003).

V Kodeksu policijske etike so zbrana etična pravila, ki dopolnjujejo in oplemenitijo toga zakonska pravila, po katerih se morajo ravnati policisti pri opravljanju svoje funkcije. Skupek jasnih, konkretnih in neposrednih izjav, ki izražajo moralna načela in ravnanja je tista obveza, ki jo od svojih članov terja policijska stroka. Policisti vedo, kakšna ravnanja se od njih pričakuje. V bistvu gre za pravila, ki zaživijo in so spoštovana v največji meri, če jih policisti sprejmejo za svoja in jih ponotranjijo (Pagon v: Šuštar in Žaberl, 2003).

Seveda Kodeks policijske etike ni pravni predpis, gre za skupek etičnih, moralnih načel, ki veljajo za vsakega policista. Z implementacijo etičnosti in moralnosti policijsko službo se zagotavlja visoka učinkovitost pri delu, saj je znano, da policisti z nizko stopnjo moralnosti niso učinkoviti pri delu (Polutnik in Kropce, 2004, str. 399).

Dobri medsebojni odnosi znotraj policije so nujno potreben dejavnik za uspešno policijsko delo. To ugotavljajo in opredeljujejo že Pravila policije, vendar temu posveča pomembno mesto tudi Kodeks policijske etike (Novak, 2007, str. 23).

Kodeks etike v policiji je bilo potrebno sprejeti iz razlogov, ki pravijo, da je za policijo značilna visoka stopnja stikov z ljudmi, in ker se v policiji razvijajo lastne vrednote, standardi in zgledi, ustvarjajo etika in morala odgovornost za izvajanje nalog in pooblastil, etični standardi, ki navadno vsebujejo poklicne neformalne vrednote, utrjujejo kulturo poklica do ljudi ter združujejo medsebojno solidarnost. Spoznanje, da s policijsko etiko in Kodeksom policijske etike dosegamo tudi profesionalno zadovoljstvo policistov in ne le pravičnejše in humanejše postopke z ljudmi, je pripomoglo k sprejetju kodeksa (Čas, 2000, str. 145).

4.1 KODEKS POLICIJSKE ETIKE 2008

Med glavne vzroke za pripravo in sprejem novega Kodeksa policijske etike sodita odprava nepotrebnih določb (npr. dodatno delo) in neživiljenjskih določb (častno razsodišče). Novi kodeks se od starega, ki je bil uveljavljen že leta 1992 razlikuje po tem, da je krajši in ima 14. členov medtem, ko jih je imel stari, ki je prenehal veljati oktobra 2008, 21. členov.

Osnovni namen Kodeksa je ozaveščanje policistov o pomenu spoštovanja etičnih načel in krepitev moralnega ravnanja v praksi. Kodeks je zato naravnano inspirativno in ne regulativno, saj kot smo povedali, policiste spodbuja k etičnemu ravnanju. Prav tako je

besedno oblikovan. Napisan je v prvi osebi množine, s tem je poudarjena skupinska pripadnost organizaciji in njenim etičnim vrednotam. Novost je, da je v besedilu Kodeks vključena tudi krepitev integritete in poseben člen o nepodkupljivosti. Kodeksu je dodan seznam vrednot in vrlin, ki izražajo poslanstvo policije. Seznam je bil natisnjen tudi posebej, da se lahko javno izobesi v vseh policijskih enotah. S tem je povečana njegova vidnost in prisotnost, k čemur pripomore tudi nenehno izmenjavanje vrednot in vrlin na intranetu in internetu policije.

Vrednote in vrline, ki izražajo poslanstvo policije (Kodeks policijske etike, 2008):

POLICISTI:

- služimo ljudem,
- varujemo življenje ljudi in premoženje,
- varujemo šibkejše pred močnejšimi,
- zagotavljamo ustavne in zakonske pravice vsem ljudem pod enakimi pogoji,
- imamo visoko stopnjo integritete,
- zasebne zadeve ločujemo od službenih,
- smo pogumni in odločni tudi, kadar je ogroženo življenje,
- zavedamo se, da policijska izkaznica pomeni odgovornost in javno zaupanje policiji,
- ohranjamo zaupnost in ne zlorabljammo podatkov ter informacij,
- vedno ravnamo etično, zakonito in strokovno.

Kot pravi Brauer, ne zadostuje, da pravila le imamo, temveč moramo razumeti, zakaj jih imamo. Ravno tako ne zadostuje, da pravilom le sledimo, temveč jih moramo ponotranjiti oziroma živeti (Brauer, 2007, Business Ethics, str. 28).

Pomemben pa je tudi dokument, ki se po vsebini dotika etičnega kodeksa policije to je Protikorupcijski program v policiji iz leta 2002. Vsebina tega programa je bila poleg statističnih podatkov o koruptivnih kaznivih dejanjih in osnovnih smernic za preprečevanje in odkrivanje korupcije v policiji med drugimi črpana tudi iz Kodeksa policijske etike in Kodeksa ravnanja javnih uslužbencev. Brez skladnosti policijskega delovanja z zakoni, s strokovnimi pravili in etiko, torej brez integritete policijskega dela, ni mogoča profesionalna policija v demokratični družbi.

V nadaljevanju si pogledajmo kriterije za ugotavljanje nedopustnega in neetičnega ravnanja policistov in delavcev policije, ki jih opredeljuje že omenjeni Protikorupcijski program.

Policist stori nedopustno in neetično ravnanje, če (Proti korupcijski program v policiji, 2002):

- nepravilno uporablja ali poskuša uporabljati svoj položaj policista v lastno korist ali korist drugih oseb,
- v nasprotju s svojimi dolžnostmi ali v nasprotju s pravno podlago uporabi, objavi, sporoči ali izroči drugi neupravičeni osebi informacije, podatke ali dokumente policije ali jo seznanji z njihovo vsebino,
- brez utemeljenega razloga išče in vzdržuje stike z osebami, ki so bile pravnomočno obsojene za naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni

- dolžnosti; ali so v kazenskem postopku za taka dejanja; ali so v preiskavi, razen če gre za opravljanje policijskih nalog,
- zahteva, sprejme ali se strinja, da bo v zvezi z opravljanjem policijskih nalog sprejel zase ali za druge osebe storitve ali usluge fizičnih ali pravnih oseb brez ustreznega plačila,
 - če ne ravna v skladu z Uredbo o omejitvah in dolžnostih javnih uslužbencev v zvezi s sprejemanjem daril,
 - je v denarni ali drugačni materialni obveznosti do fizične ali pravne osebe, tako da to lahko vpliva na njegovo izvajanje nalog v policiji, ali če je v taki odvisnosti do osebe iz tretje alineje,
 - izkoristi status policista tako, da brezplačno vstopa v objekte in druge prostore, kjer potekajo javne prireditve ali je vstop dovoljen vsem pod enakimi pogoji,
 - opravlja ali sodeluje v poslovni ali drugi dejavnosti, ki ni skladna s predpisi, ki urejajo to področje,
 - posreduje ali uporabi posredovanje za svoje sorodnike ali znance pri sprejemu kandidatov na delo v policijo,
 - posreduje ali uporabi posredovanje pri napredovanjih, premestitvah, ocenjevanju dela tako, da bi sebe ali drugo osebo neutemeljeno postavil v bolj ali manj ugoden položaj.

Pomembna so tudi protikorupcijska priporočila, ki so izrednega pomena za zakonito, strokovno in etično delo v policiji. Potrebno je poznati oblike korupcije, nedopustna in neetična ravnanja, kazenskopravno vrednotenje dejanj korupcije in kodeks policijske etike.

Področju zakonitosti se posveča veliko pozornosti, pozabi pa se na področje poštenosti. Poštenost, pripadnost službi, ravnanje po kodeksu policijske etike so policijske vrline in vrednote, ki jih je potrebno obnavljati, krepiti in negovati. Policija, ki to neguje, je v manjši nevarnosti, da se v njej razširi korupcija (Protikorupcijski program v policiji, 2002).

4.2 EVROPSKI KODEKS POLICIJSKE ETIKE

Evropski kodeks policijske etike je v Svetu Evrope nastajal med letoma 1998 in 2001. Dokument je pripravljala in oblikovala odbor strokovnjakov za policijsko etiko, sestavljali so ga strokovnjaki s področja policije, sodelovalo je 18 predstavnikov različnih evropskih policij.

Odbor ministrov Sveta Evrope je 19. septembra leta 2001 sprejel in potrdil Kodeks.

4.2.1 Ozadje nastanka in vzroki za sprejem

Potreba po spreminjanju vloge državne policije iz aparata prisile, ki opravlja tradicionalne policijske naloge, v servis skupnosti, ki vključuje tudi določene storitvene in socialne dimenzije, se je jasno pokazala z Evropskim kodeksom policijske etike. Ta poudarja pomen določenih sprememb v policijski organizaciji, kaže potrebo po operativni neodvisnosti pri izvajanju nalog, vzpostavitvi mehanizmov nadzora ter preprečevanju in

odkrivanju korupcije v policiji. Močno poudarja tudi prizadevanje za doseg integritete in osebne odgovornosti policistov na vseh nivojih (Pagon, 2002, str. 333).

Evropski kodeks, ki temelji na vrsti različnih priporočil in resolucij 27, sicer obsega področje organizacije policije, izbora kandidatov za policiste, njihovo izobraževanje in usposabljanje in tudi splošne smernice za delo policije ter smernice za ukrepanje v specifičnih situacijah (Pagon et al, 2003, str. 94).

»Kodeks presega tradicionalno miselnost policijske dejavnosti, po kateri je policija predvsem borka proti kriminalu in represivni aparat v rokah vladajoče elite, saj v celoti sprejema in uveljavlja idejo o policiji kot javni službi in servisu skupnosti, ki svoje naloge opravlja v partnerskem odnosu s skupnostjo« (Pagon, 2002, str. 335).

Da bi si policija pridobila spoštovanje javnosti, ni dovolj le, da ravna po zakonu, ampak je potrebno zakon izvajati z integriteto in spoštovanjem do javnosti. Zakone je potrebno izvajati s kančkom zdravega razuma, policisti pa pri tem ne smejo pozabiti, da ima njihovo delo tudi dimenzijo javne storitvene službe. Policija ni le odgovorna državi, pač pa tudi javnosti. Policija, ki želi svoje naloge opravljati ob pomoči javnosti, mora svoje policiste usposabljati v okolju, ki čim bolj ustreza družbeni resničnosti. Kodeks daje velik poudarek temu, kdo sploh lahko opravlja policijsko delo. Svet Evrope skozi Evropski kodeks policijske etike aktivno promovira koncept policijske dejavnosti v skupnosti in prizadevanja za profesionalizacijo policije in zelo jasno daje vedeti, kako in na kašen način se mora spremeniti policija, če želi, da bo država šla v korak z evropskim razvojem na tem področju (Pagon, 2002, str. 336–338).

Kodeks ni namenjen samo policistom, policijskemu menedžmentu in policijskim organizacijam, ampak tudi vladam držav, sindikatom in drugim organom, ki imajo neposredni vpliv na organizacijo in delo policije. Torej se nanaša na vse policije, ki so odgovorne za izvajanje nalog policije v civilni družbi.

Poudariti je treba, da je Evropski kodeks policijske etike priporočilo Sveta Evrope in je za države članice le moralno obvezujoč dokument. Seveda to ne pomeni, da nasprotovanje temu priporočilu nima negativnih posledic za državo članico. Svet Evrope je institucija z visoko moralno avtoriteto, ki ima v Evropi in v svetu velik vpliv.

V Evropi je to prvi dokument, ki opredeljuje enoten okvir delovanja in organiziranja policije, zato ima še toliko večji pomen. Njegov namen je zagotoviti sistem načel in vrednot za skupne cilje, delovanje in nadzor nad policijo v demokratičnih družbah z vladavino prava.

Tako kot Nacionalni kodeks RS pa je tudi Evropski kodeks svojo vsebino črpal iz številnih mednarodnih listin, kot je Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

4.2.2 Splošna opredelitev vsebine Evropskega kodeksa

Kodeks je v svoji vsebini razdeljen na sedem poglavij, ki so razdeljena na 66. posameznih točk. Kodeks ni razčlenjen na člene, kar pomeni, da ga avtor ni želel izdelati v strogi formalni obliki, saj navsezadnje Kodeks ni zavezujoč pravni akt, temveč le priporočilo.

Sedem poglavij Kodeksa se nanaša na cilje policije, določajo pravno podlago za delovanje policije, obravnavajo policijo v primerjavi s celotnim kazensko-pravnim sistemom, določajo organizacijsko strukturo policije, opredeljujejo smernice za policijsko posredovanje, v zadnji fazi pa narekujejo odgovornost in nadzor nad policijo, omenijo tudi mednarodno sodelovanje policij evropskih držav.

V nadaljevanju si podrobneje pogledimo posamezne dele Kodeksa.

V začetnem poglavju kodeksa so opredeljene glavne naloge policije v demokratični pravni državi. Poleg temeljnih nalog policije, ki jih v naši državi policiji nalaga že osnovni pravni akt te službe Zakon o policiji, je opredeljena tudi t. i. servisna funkcija, s katero policija zagotavlja pomoč in storitve javnosti oziroma civilni družbi. V nadaljevanju je opredeljena pravna podlaga za policijo v pravni državi. Tu kodeks ponovno opozarja na dejstva, ki so že splošno znana. Dejstvo, da je policija javni organ, da morajo ravnati v skladu s predpisi in da so policisti izenačeni z drugimi državljani, je javnosti znano. Manj znana so mogoče javnosti dejstva iz naslednjega poglavja Kodeksa, ki primerja policijo in kazensko-pravni sistem. Kodeks strogo loči med vlogo policije in vlogo tožilstva ter sodstva in sistemom kazenskih sankcij. Omenja, da policija nad temi organi nima nadzora. Kodeks pa tudi dopušča možnost, da je policija v določeni meri podrejena tožilstvu ali sodišču. V zadnji točki tretjega poglavja Kodeks govori o tem, da policija ne prevzema opravljanje nalog zaporniškega osebja, razen v izrednih primerih.

Policija je javni organ, zato je zanjo tudi pomemben ugled v javnosti. Naslednje poglavje pravi, da je policija praviloma uniformirana in navzven jasno prepoznavna. Kodeks na tem delu zahteva ustrezno organizacijsko strukturo policije, za katero je značilna jasna hierarhija poveljevanja, aktivno sodelovanje z drugimi državnimi in nevladnimi organi ter ustanovami, ustrezno sodelovanje z javnostjo in seveda tudi stalen boj proti problematiki, ki ji pravimo korupcija.

Kodeks pa se dotakne tudi uslužbencev policije, njihovega izobraževanja, usposabljanja in zaposlovanja. Pogoji glede osebnih lastnosti policistov so več ali manj jasni, dodan pa je še pogoj, ki osebe s kriminalno kartoteko izključuje iz izbora kadra za policijsko službo. Nato je poudarjen pomen splošnega in specialističnega policijskega usposabljanja, ki mora v vseh pogledih temeljiti na temeljnih vrednotah demokratične pravne države.

(Evropski kodeks policijske etike od 35. do 46. točke), navaja zahteve po spoštovanju človeškega življenja, prepoveduje kakršnokoli nečloveško ravnanje ter opozarja na načelo sorazmernosti glede uporabe policijske sile. Policiste opominja na njihovo poštenost, nepristranskost in nediskriminacijo pri opravljanju nalog, na nujnost varstva osebnih podatkov ter na spoštovanje temeljnih človekovih pravic in svoboščin.

(Evropski Kodeks policijske etike od 47. točke), naprej omenja policijsko preiskavo in aretacijo kot dva od strožjih ukrepov policije, s katerimi se občutno posega v integriteto osumljencev. Kodeks tukaj opozarja na načelo nedolžnosti oseb v postopku, izraža nujnost po pomoči policije žrtvam kaznivih dejanj, pri točkah o odvzemu prostosti pa se Kodeks dotakne predvsem pravic prijetih oziroma pridržanih oseb.

Predzadnje poglavje Kodeksa govori o odgovornosti in nadzoru nad policijo.

(Evropski Kodeks policijske etike 7. poglavje), omenja in spodbuja raziskave o policiji ter mednarodno sodelovanje na področju policijske etike. Od Sveta Evrope pa zahteva, da stalno skrbno preverja, kako se spodbujajo in izvajajo načela Evropskega kodeksa policijske etike.

5 POLICIJSKA SUBKULTURA

Policijska deviantnost je lahko posledica različnih vzrokov. Različni teoretiki policijskega dela iščejo vzroke v osebnostni naravnosti posameznikov, organizacijski strukturi in policijski subkulturi. Prav slednja s svojimi poudarjenimi značilnostmi kot so: politična konzervativnost, cinizem, izključenost iz družbenega življenja, pretirana solidarnost med sodelavci (ne samo pozitivna), zakon molka "modra zavesa", rasni predsodki in ločevanje državljanov na problematične in spoštovanja vredne.

Policist se pri svojem vsakodnevem delu srečuje pretežno s temnejšo platjo življenja. Seznanjen je z zadevami, o katerih se v svojem domačem krogu ne more prosto pogovarjati. Svojo vlogo postopoma prilagodi vrednotam v okolju kjer dela in (ali) živi. Ta vloga ni nujno pozitivna. Ob na primer splošni toleranci nižjih oblik koruptnih dejanj tudi policist postopoma prevzame vrednostni sistem okolice. Ob sicer včasih nenačelni uradni politiki na vseh nivojih, so sporočila, ki jih ta policist sprejema zmedena, nepregledna in zavajajoča.

Kultura je vzorec temeljnih domnev, ki jih je neka skupina izoblikovala na podlagi odkritij in razvoja ob reševanju notranjih in zunanjih problemov. Te so bile (domneve namreč) dovolj uspešne, da jih lahko posredujejo novim članom skupnosti.

Kultura je rezultat skupnih izkušenj, ki izhajajo iz poskusov reševanja temeljnih problemov prilagajanja zunanjemu svetu in doseganja notranje povezanosti in konsistentnosti. To ustvarja skupinski vir znanja, ki določa, kaj je ustrezno obnašanje, usmerja razumevanje in ponuja napotke za reševanje problemov. Kultura se ohranja in obnavlja s socializacijo novih članov, ki se vključujejo v skupino. Proces socializacije se začne že pri pridobivanju in izboru novih članov, saj organizacije stremijo k pridobivanju članov, ki že imajo "pravilne" predpostavke, prepričanja in vrednote.

V primeru, da nekateri načini delovanja postanejo vrednota pomeni to, da so se le-ti institucionalizirali, kar v praksi nadalje pomeni, da jih izvajamo vsi v prepričanju, da so pravilni.

Zakaj torej se ukvarjati in vedeti osnovne zakonitosti delovanja policijske subkulture?

Preučevanje delovanja policij je po pravilu vezano na obravnavo in analizo konkretnih dogodkov in na točno določene primere. Dejstvo pa je, da je policija vezana na širše področje družbenih procesov. Od tu se reflektirajo vplivi na policiste (dnevna politika, delo sodišč, delo tožilstva, poročanje medijev...), ki so že tako ali tako "produkt" neke družbe (sistem vrednot, šolstvo, pritožbe...).

McDonald (teoretik policijskega dela) trdi, da je policijska kultura spoj dveh glavnih komponent, to je (McDonald, 1997):

- podobe nepristranskih in profesionalnih borcev proti kriminalu, ki jo gojijo policisti o sebi,
- sistem prepričanj in obnašanj, ki ni opisan v objavljenih priročnikih in ni del deklariranih vrednot policijskih organizacij.

Drugi teoretiki policijskega dela (kot je Crank) imajo širši pogled na omenjeno problematiko. Po njihovem policijska subkultura zajema širše intelektualno in čustveno območje. Zajema prav vse, kar je povezano s policijsko prakso s področja organizacijske strukture, politike, vedenja, načine odvzema prostosti, korupcije, izobraževanja, vrste usposabljanja, odnos do osumljencev in državljanov, načini patroljiranja in ostale oblike dela policije.

Štrukelj (2002, str. 83-85) je raziskoval policijsko subkulturo v Republiki Sloveniji. Primerjal je stanje na tem področju med mestnimi in primestnimi policijskimi enotami. Na vzorcu 82 policistov in 5 policistk je ugotovil naslednje:

- »Policisti v mestnih policijskih enotah so bolj sumničavi do ljudi, ki so drugačni od drugih ljudi in do ljudi, s katerimi imajo postopek, kot policisti v primestnih policijskih enotah.
- Policisti v mestnih policijskih enotah se manj družijo z ljudmi, ki niso policisti, kot policisti v primestnih enotah.
- Policisti v primestnih policijskih enotah so bolj solidarni med seboj, kot policisti v mestnih policijskih enotah.
- Policisti v primestnih policijskih enotah so bolj konzervativni, kot policisti v mestnih policijskih enotah.
- Pojav mačizma (neenakopraven odnos do ženskega spola) je bolj prisoten med policisti v primestnih policijskih enotah, kot policisti v mestnih policijskih enotah.
- Policisti v mestnih policijskih enotah imajo bolj negativna stališča do ljudi, ki so pripadniki drugih narodov (predvsem iz območja bivše Jugoslavije), kot policisti v primestnih policijskih enotah.
- Policisti v mestnih policijskih enotah so podobno pragmatični, kot policisti v primestnih policijskih enotah.
- Policisti v mestnih policijskih enotah so bolj cinični do organizacije, policijskega dela in javnosti, kot policisti v primestnih policijskih enotah.
- Med policisti v mestnih policijskih enotah bolj velja kodeks molčečnosti, kot med policisti v primestnih policijskih enotah.«

Bistvene značilnosti policijske subkulture so (Kampanakis, 2003, str. 177):

- splošno uveljavljene prakse,
- pravila in načela vodenja,
- splošna načela in prepričanja,
- vrednote, norme perspektive, pravila opravljenega dela (Reiner, 1993),
- občutek poklicnosti za policijsko delo,
- usmerjenost za akcijo,
- cinični in pesimistični pogledi na družbeno okolje,
- sumničavost,
- hermetično (zaprto) družabno življenje,
- močna solidarnost s kolegi policisti,
- politična konzervativnost,

- rasni predsodki,
- seksizem,
- ločevanje javnosti na problematično in zaupanja vredno,
- zakon molka,
- alkoholizem,
- druge značilnosti.

Pri tem je zanimivo, da je policijska subkultura stalnica v vseh policijah ne glede na časovno, politično, geografsko opredelitev. Povsod v vseh policijah poznajo podobne skupne značilnosti kot so nevarnost, avtoriteta, pravica do uporabe prisile.

In kdaj prične policist-policistka stopati v "vrste" policijske (sub) kulture? Že zelo zgodaj. V bistvu že z samo odločitvijo posameznika za vstop v policijske vrste. Nadaljuje se z izbirnim postopkom, šolanjem na policijski Akademiji in dopolnjuje z vsakodnevnim delom na policijski postaji. Pri tem je značilno, da vse znane policijske prakse delujejo po principu zaprtosti in izločanja.

5.1 ZNAČILNOSTI POLICIJSKE SUBKULTURE

Glede na vse raziskave s tega področja lahko strnemo pod poglavje skupne značilnosti naslednje značilnosti s skupnim imenovalcem (Kampanakis, 2003, str. 179):

- sumničavost,
- notranja solidarnost,
- družbena izoliranost,
- konservativnost.

Sumničavost

Je lastnost policistov, za katero je značilno, da se policisti sumničavo obnašajo do večine ljudi, pogosto do vseh ljudi, s katerimi imajo postopek, meni Pagon.

Policisti se običajno naučijo sumničavosti že v času izobraževanja, saj jih učitelji učijo, da so lahko vse osebe, s katerimi imajo postopke, možni napadalci, to velja še posebej za osebe sumljivega videza. Gre za posledico narave policijskega dela, ki je neposredno povezana z nevarnostmi policijskega dela, saj morajo policisti pri postopkih neprestano preverjati, kdaj se bo nevarnost pojavila, posledica tega je sumničavost.

Pagon pravi, da se policisti pri svojem delu pogosto srečujejo z marginalnimi skupinami ljudi, kar s časom popači njihovo predstavo o javnosti. Popačene predstave pripeljejo do posploševanja in stereotipov o svetu, ki jih obdaja. Okolico zato pojmujejo kot sprevrženo, nepredvidljivo in nevarno, zato se temu primerno tudi odzivajo. Takšno razumevanje okolice povzroči neprestano sumničavost, ki je pogosto vcepljena policistom že v času izobraževanja in se pogloblja v procesu delovne socializacije. Vcepljene predstave o nevarnosti in nepredvidljivosti policijskega dela policistom narekujejo, naj nikomur ne zaupajo in da se je treba zanašati le nase in kolege policiste (Pagon, 2000, str. 167).

Reiner pravi, da je sumničavost običajna policijska drža, saj izhaja iz obremenjenosti z odkrivanjem kršiteljev. Izvira iz zaskrbljenosti policistov zaradi nevarnosti, ki so ji

izpostavljeni pri svojem delu. Sumničavost povzroča veliko težav. Težnja, da bi čim prej ugotovili, ali so ljudje, s katerimi imajo opraviti, kršitelji ali drugače nevarni, policiste nagiba k predsodkom o morebitnih »hudodelcih« in »nepridipravih«. To pa je hkrati tudi pomemben vir diskriminatornega izvajanja diskrecije (Reiner, 1997, str. 997).

Notranja solidarnost

Porajajo jo močne izkušnje s soočenjem z istovrstnimi nevarnostmi in pritiski, potreba, da se v škripcih zaneseš na kolege, iz tega pa izvira tudi močna medsebojna povezanost policistov (Reiner, 1997, str. 999).

Solidarnost je posledica narave policijskega dela, je zelo močna in razširjena med vsemi policisti. Pomen solidarnosti policisti spoznajo že v času usposabljanja, še posebej pa kasneje pri opravljanju svojega dela.

Policisti si na podlagi načela solidarnosti, med seboj pomagajo pri problemih, drug drugega ščitijo pred javnostjo in policijskimi managerji in seveda ohranjajo skrivnosti.

Med njimi velja načelo, da policist ni nikoli sam. Policist s tem spozna, da ni boljšega prijatelja kot kolega policist, zlasti partner. Med njima se razvija močna lojalnost.

Družbena izoliranost

Izhaja iz organizacijskih vidikov dela, kot so na primer delo v izmenah, potreba po ohranjanju socialne distance, da si ne bi ogrozili avtoritete in previdnost javnosti pri komuniciranju s predstavniki avtoritet.

Pagon trdi, da policijska subkultura izolira policiste od skupnosti. Trdi, da je izolacija posledica policijske solidarnosti. Mišljenje, da je javnost sovražna in nenaklonjena policistom, je pogosto vzrok, da se sami ograjujejo in izolirajo od skupnosti. To ograjevanje pa pogosto pripelje do situacije, ki potrjuje to mnenje in utrjuje prepričanje, da so odvisni le drug od drugega. Gre za začaran krog, ki se ga da preseči le s spremembo mišljenja in odpiranjem navzven (Pagon, 2000).

Konservativnost

Je neločljivo povezana s temeljno policijsko funkcijo to je simboliziranjem in varovanjem avtoritete. Ker je naloga policije varovanje zakonov in ohranjanje javnega reda in miru, ni nenavadno, da je nagnjena h konservativnosti.

To je stališče, ki navadno zagovarja ohranitev obstoječega stanja in nasprotuje spremembam, se pravi, da novosti in spremembe niso zaželeni. Pri policiji obstaja predvsem v moralnem smislu, ki se kaže v mišljenju policistov, ki zagovarjajo disciplino in red.

Časi se spreminjajo in s tem tudi vodstveni delavci policije, ki želijo slediti sodobnim metodam dela.

5.2 POLICIJSKA INTEGRITETA

Večina ljudi intuitivno ve, kaj je integriteta. Težje jo je opredeliti z vidika vedenja. Kako naj policist ve, kako ravnati, če pa večina policijskih postaj ustvarja različne mehanizme za oblikovanje standardov poklicnega vedenja.

Zapovedana vedenja so izražena v obliki pravil na primer: "Policisti na javnem mestu nikoli ne pijačijejo. Policist ne bi nikoli prelomil besede z laganjem."

Korupcija v policiji je tako kot vsaka druga oblika korupcije v nasprotju s temeljnimi določili ustave, z zakoni in s Kodeksom policijske etike. Korupcija onemogoča zakonito in učinkovito delo policije in policistov. Brez skladnosti policijskega dovoljenja z zakoni, s strokovnimi pravili in etiko, torej brez integritete policijskega dela, ni mogoča profesionalna policija v demokratični družbi. Zaupanje javnosti v delo policije je nujen pogoj za njeno učinkovitost. Seveda je državljanom kakovost policijskega dela pomemben kazalec kakovosti celotne oblasti.

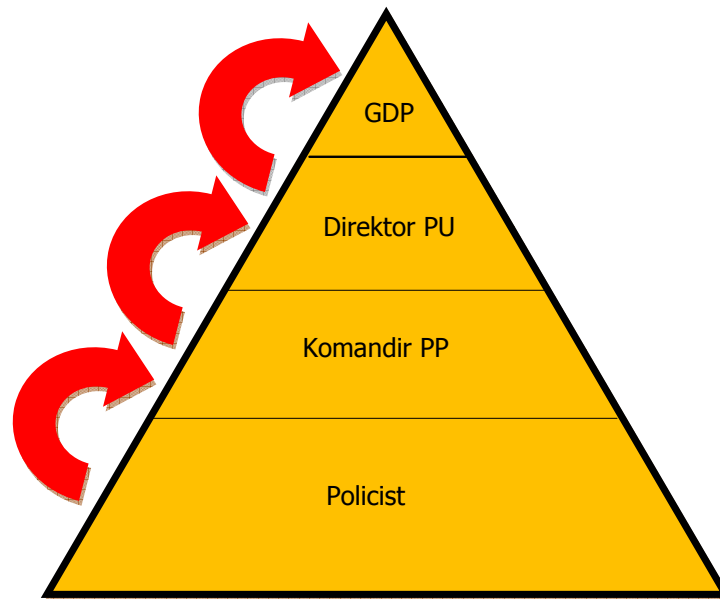
Poudariti velja, da je korupcija problem, ki se v zadnjem času vse več omenja in izpostavlja. Ta pojav obstaja v družbi že od nekdaj na vseh koncih sveta in v vseh ureditvah, pa naj so te še tako demokratične. Razvoj družb, uvajanje sodobnih demokracij, razvoj politike, mednarodno sodelovanje in povezovanje so pojavi, s katerimi nastanejo nove razmere, katerim se je potrebno prilagoditi. Novim razvojnim trendom pa seveda v prvi vrsti sledi kriminal in s tem tudi korupcija.

Integriteta in vodenje

Integriteta omogoča vodji izpolnjevati poslanstvo in je ključni element vodenja (keystone of leadership) ter najbolj pomemben dejavnik tam, kjer ljudje prihajajo v stik z idejami, storitvami/izdelki posamezne organizacije oziroma podjetja (Bracher 2008).

Slika 2 : Zgledovanje v policiji

(GDP – generalni direktor policije)

Vir: MNZ Krepitev integritete

Policijska integriteta je vrsta konceptov in prepričanj, katerih kombinacija je okvir za delovanje policijske organizacije in poklicne ter osebne etike policistov, ki med drugimi vključujejo poštenost, čast, moralnost, vdanost, načelnost in predanost poslanstvu. Razumevanje vseh problematičnih vidikov policijske integritete (kršitev predpisov, pretirana uporaba sile, koruptivno vedenje, zakon molka itn.) je možno le, če analiziramo tudi policijsko subkulturo, ki jo obkroža, saj ta poraja, krepi in ohranja nezaželena vedenja (Kampanakis, 2003, str. 183).

6 RAZISKAVA ETIKE IN MORALE NA POLICIJSKI POSTAJI

6.1 OPIS POBLEMA

Z raziskavo sem želela dokazati, kakšno je dejansko stanje in razmišljanje o etiki in morali ter kje prihaja do največjih etični in moralnih dilem na policijski postaji med policisti in seveda do javnosti. Anketirala sem eno izmed policijskih postaj na območju PU Maribor.

Zanimalo me je predvsem, kaj se njim z njihovega vidika zdi etično in moralno in če so bili temu že izpostavljeni.

6.2 CILJI RAZISKAVE

1. Ugotoviti odnos med zaposlenimi policisti v organizaciji.
2. Ugotoviti poznavanje Kodeksa policijske etike.
3. Ugotoviti med vsemi anketiranimi, kako pogosto se soočajo z zlorabo in manipulacijo z informacijami.
4. Ugotoviti, na katerem področju je največ podkupovanj.
5. Ugotoviti, kakšna vrsta daril bi za njih pomenila podkupovanje.
6. Ugotoviti, kako se boriti proti neetičnim ravnanjem v policiji.

6.3 HIPOTEZE

1. Anketirani dobro poznajo Kodeks policijske etike.
2. Večina anketiranih se redko sooča z zlorabo in manipulacij z informacijami.
3. Anketirani ločijo med darilom in podkupnino.
4. Največ podkupovanj je v politiki.
5. Večina anketiranih meni, da se je z ozaveščanjem, pozitivno integriteto nadrejenih in s transparentnostjo policije najučinkoviteje boriti proti neetičnim ravnanjem v policiji.

6.4 METODOLOGIJA

Uporabila sem metodo anketiranja, s katero sem dobila podatke, ki so mi pomagali pri reševanju zastavljenega problema. Podatke sem zbirala z vprašalnikom (vprašanja in odgovori so bili vnaprej dani). Za vprašalnik sem se odločila predvsem zaradi hitrosti pridobivanja podatkov. Anketirala sem jih tako, da sem pustila na policijski postaji 70 vprašalnikov in skrinjico, v katero so oddajali izpolnjene vprašalnike. Tako jim je bila zagotovljena anonimnost. Seveda z dovoljenjem in nadzorom komandirja postaje.

6.5 OPIS ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Vprašalnik je bil sestavljen iz 23 vprašanj. Sestavljen je iz prvega dela – demografija, drugega dela – delovno okolje in iz tretjega dela – etika in morala. Vprašanja so bila zaprtega tipa, kar pomeni, da so bili možni odgovori že podani, anketiranec pa se je odločil za enega izmed njih, če se ni od njega drugače zahtevalo.

6.6 ANALIZA REZULTATOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Rezultati raziskave so predstavljeni pisno in slikovno po posameznih anketnih vprašanjih.

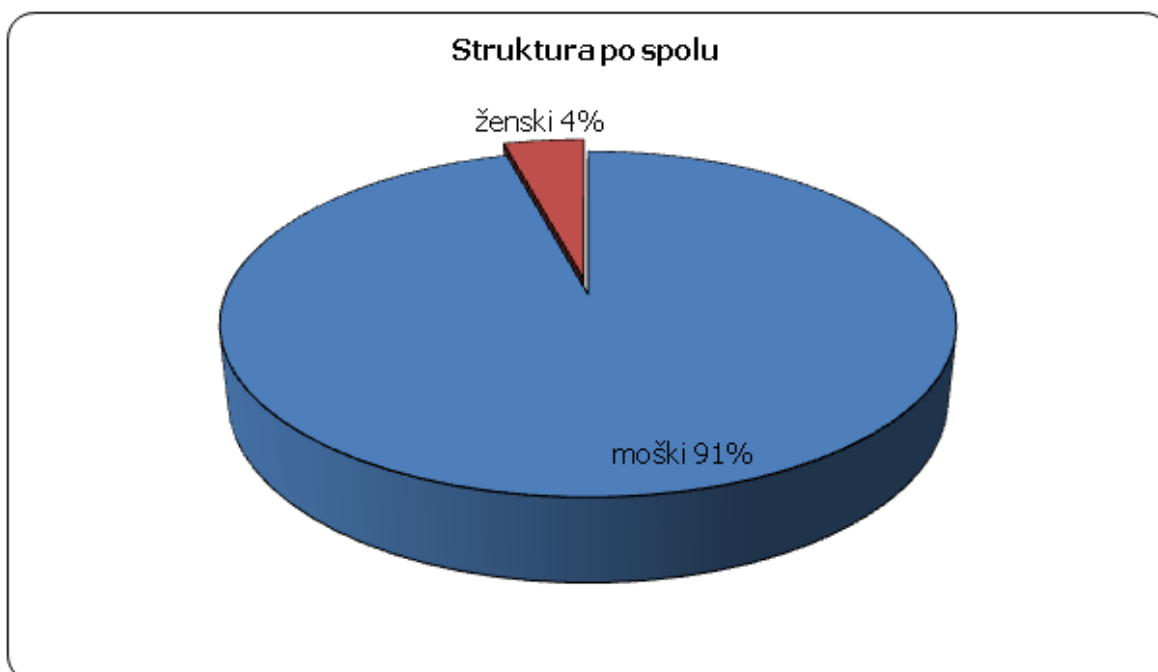
I. DEMOGRAFIJA

Tabela 1: Struktura policistov po spolu

Spol	Število anketiranih	%
Moški	40	91%
Ženski	4	9%
Skupaj	44	100%

Vir: Lastna raziskava

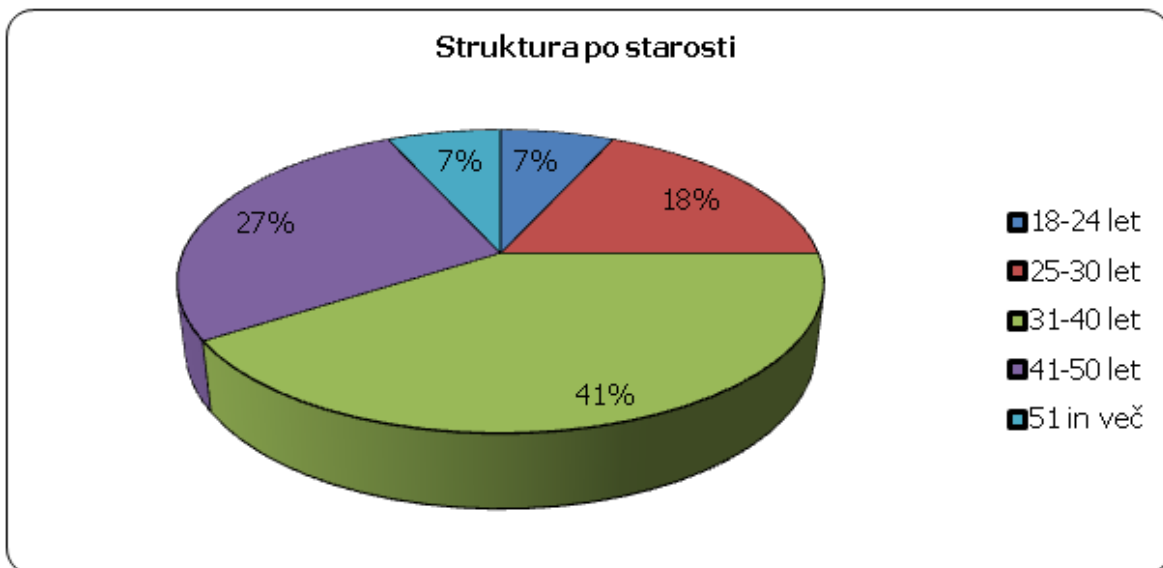
Slika 3: Struktura anketirancev po spolu

Vir: Lastna raziskava

Slika 3 prikazuje strukturo anketirancev po spolu. Med 44 anketiranci je 40 policistov (91%) in 4 policistke (4%).

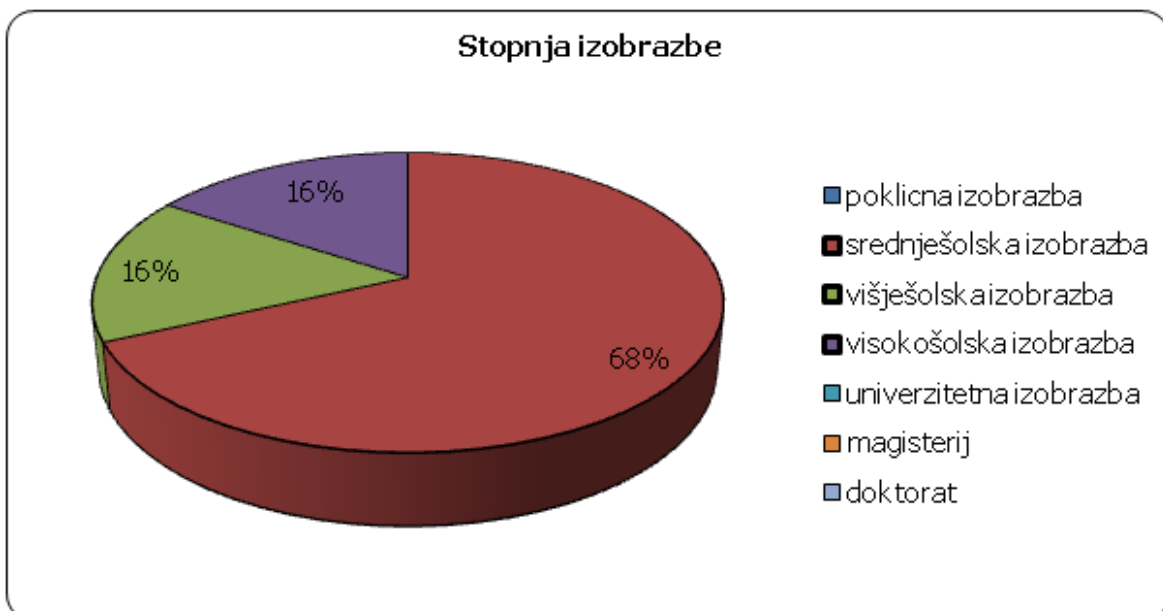
Slika 4: Starostna struktura anketirancev

Vir: Lastna raziskava

V anketi sem anketirance razdelila v pet starostnih razredov anketirancev. Med vsemi izpolnjenimi anketami je največ anketirancev med 31 in 40 letom, in sicer 18 anketirancev (41%), 12 anketirancev (27%) je starih od 41 do 50 let, 8 anketirancev (18%) je starih od 25 do 30 let, 3 anketiranci (7%) so stari od 18 do 24 let in prav tako 3 anketiranci (7%) so stari od 51 in več let. Povprečna starost anketirancev znaša 40 let.

Slika 5: Zadnja pridobljena stopnja izobrazbe

Vir: Lastna raziskava

Izobrazbena struktura anketirancev je sledeča: 30 anketirancev (68%) ima srednješolsko izobrazbo, 7 anketirancev (16%) ima višješolsko izobrazbo in 7 anketirancev (16%) visokošolsko izobrazbo. Kot vidimo ni bilo med anketiranimi drugih izobrazb, ki so bile navedene.

Slika 6: Delovna doba v organizaciji

Vir: Lastna raziskava

Od vseh anketirancev je 11 anketirancev (25%) v organizaciji že 16 do 20 let, 10 anketirancev (23%) je v organizaciji že 11 do 15 let, 9 anketirancev (20%) je v organizaciji že 6 do 10 let, 8 anketirancev (18%) je v organizaciji že 1 do 5 let, 3 anketiranci (7%) so v organizaciji zaposleni že 21 do 25 let in 3 anketiranci (7%) so v organizaciji že več kot 25 let.

II. DELOVNO OKOLJE

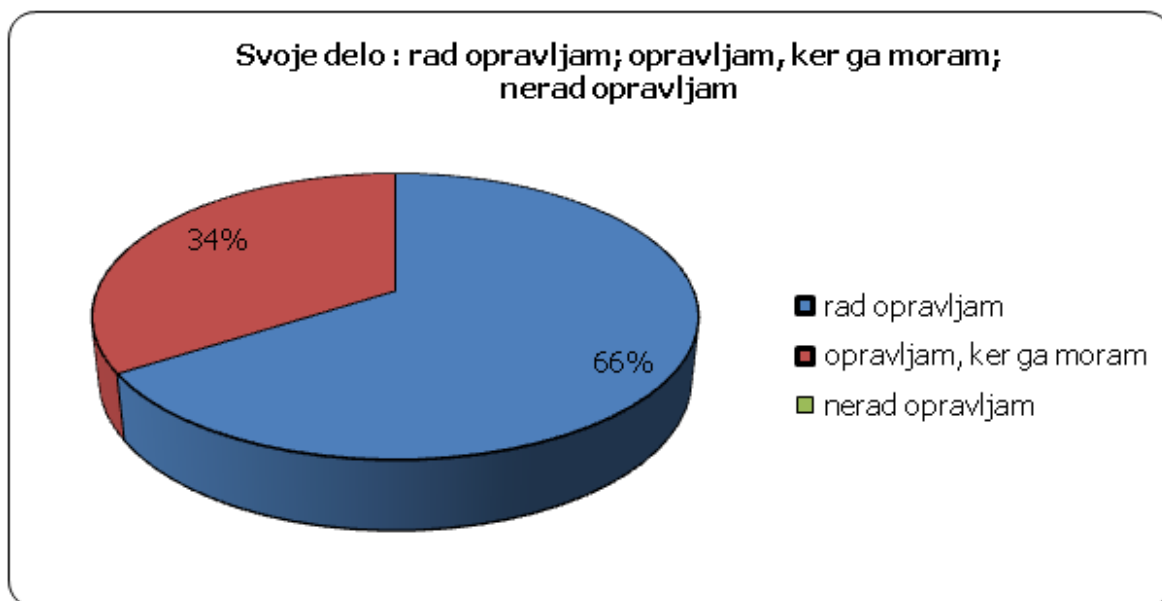
Slika 7: Odgovori na vprašanje » Ali vam organizacija nudi stalno zaposlitev?«

Vir: Lastna raziskava

Vseh 44 anketirancev (100%) je odgovorilo, da jim organizacija nudi stalno zaposlitev.

Slika 8: Odgovori na vprašanje »Ali svoje delo rad opravljam; opravljam, ker ga moram; nerad opravljam ?«

Vir: Lastna raziskava

Nihče od anketiranih ni izbral odgovora nerad opravljam svojega dela. To je precej pozitiven podatek. Večina to je 66 odstotkov anketirancev jih rado opravlja svoje delo, to je za organizacijo dober podatek, 34 odstotkov anketirancev jih je pa takih, ki hodijo v službo, ker pač morajo. Nobeden od anketirancev ni odgovoril, da nerad opravlja svoje delo.

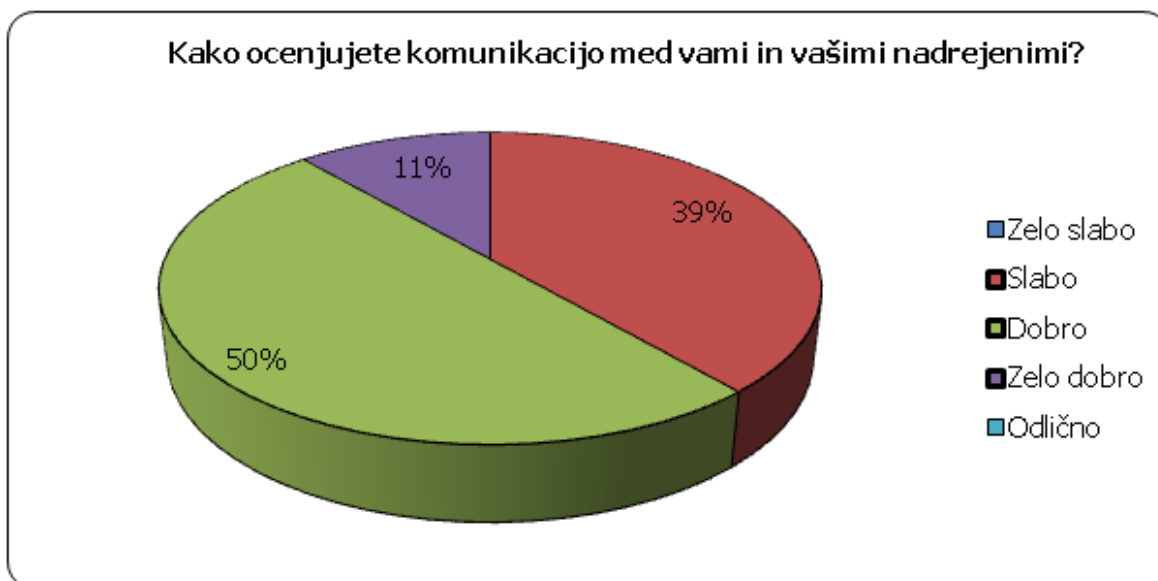
Slika 9: Odgovori na vprašanje »Kako bi ocenili organizacijo in pogoje dela v okolju, kjer ste zaposleni?«

Vir: Lastna raziskava

Skoraj polovica anketirancev, 45 odstotkov meni, da so pogoji dela v okolju, kjer so zaposleni, slabi, 43 odstotkov ocenjujejo, da so pogoji dobri. Tu so rezultati precej dvoumni. Medtem ko je 5 odstotkov anketirancev za zelo slabo in 7 odstotkov anketirancev za zelo dobro delovno okolje, v katerem so zaposleni.

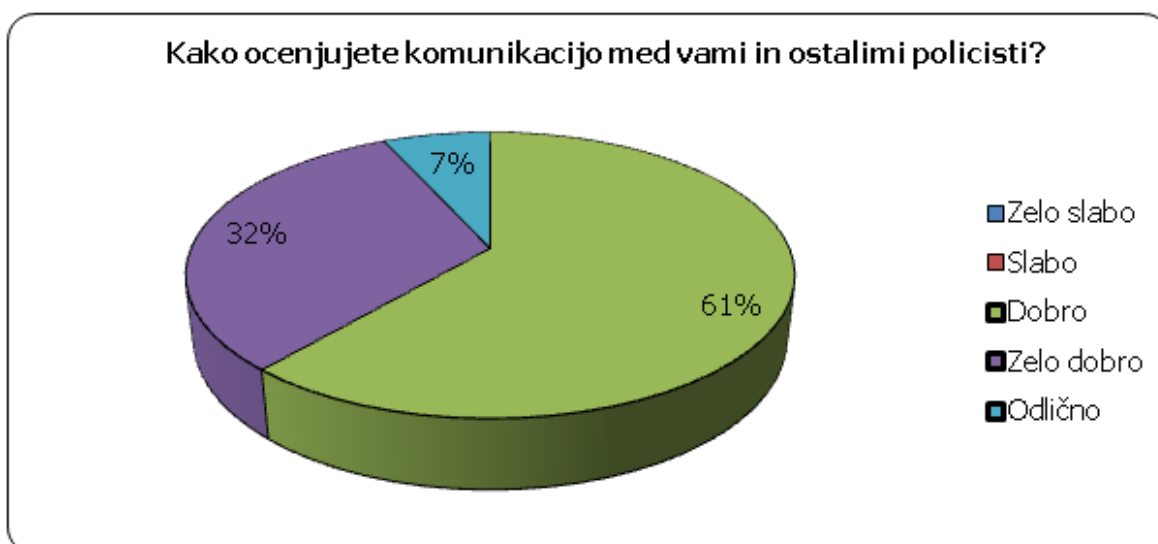
Slika 10: Odgovori na vprašanje »Kako ocenjujete komunikacijo med vami in vašimi neposredno nadrejenimi (policist-komandir)?«

Vir: Lastna raziskava

Natanko polovica, 50 odstotkov anketirancev, meni, da je komunikacija dobra, 39 odstotkov jih meni, da je slaba, medtem ko jih še preostalih 11 odstotkov meni, da je zelo slaba. Dejstvo, ki je pomembno, je, da ocenjujejo komunikacijo med sabo in svojimi nadrejenimi za dobro oz. zelo dobro.

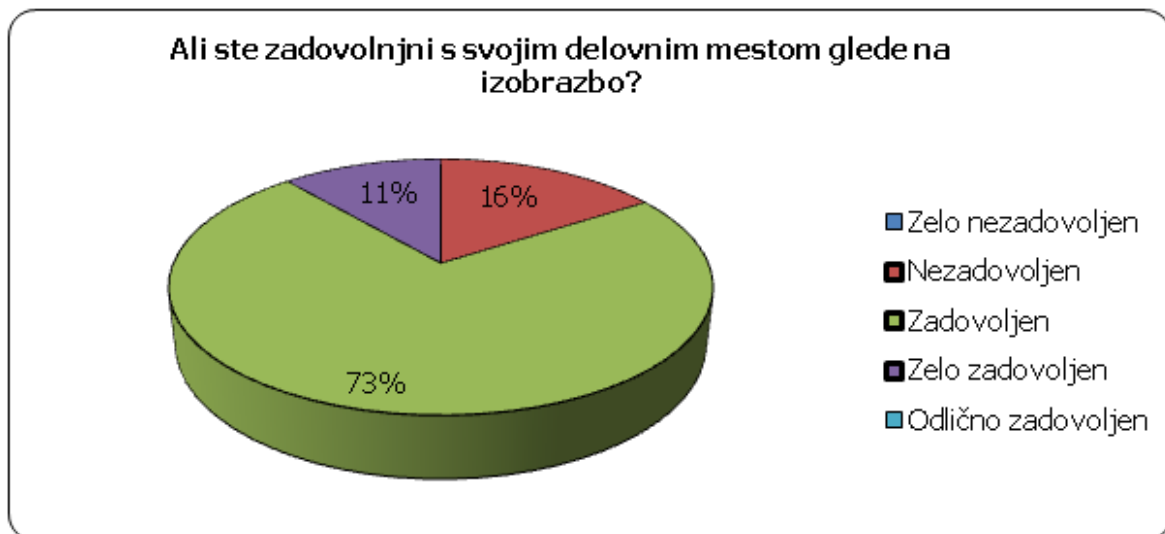
Slika 11: Odgovori na vprašanje »Kako ocenjujete komunikacijo med vami in ostalimi policisti?«

Vir: Lastna raziskava

Večina anketirancev meni, da je komunikacija dobra, teh je 61 odstotkov, za zelo dobro komunikacijo je odgovorilo 32 odstotkov anketirancev in za odlično jih je odgovorilo 7 odstotkov. Tako je dejansko stanje komunikacije med policisti pozitivno, saj nihče od anketirancev ni odgovoril z negativno.

Slika 12: Odgovori na vprašanje »Ali ste zadovoljni s svojim delovnim mestom glede na izobrazbo?«

Vir: Lastna raziskava

Večina anketirancev, 73 odstotkov, je zadovoljnih z delovnim mestom glede na izobrazbo, 16 odstotkov jih je nezadovoljnih in 11 odstotkov jih je zelo zadovoljnih. Medtem ko zelo zadovoljnih in odlično zadovoljnih ni, oziroma ni odgovoril nihče od anketirancev.

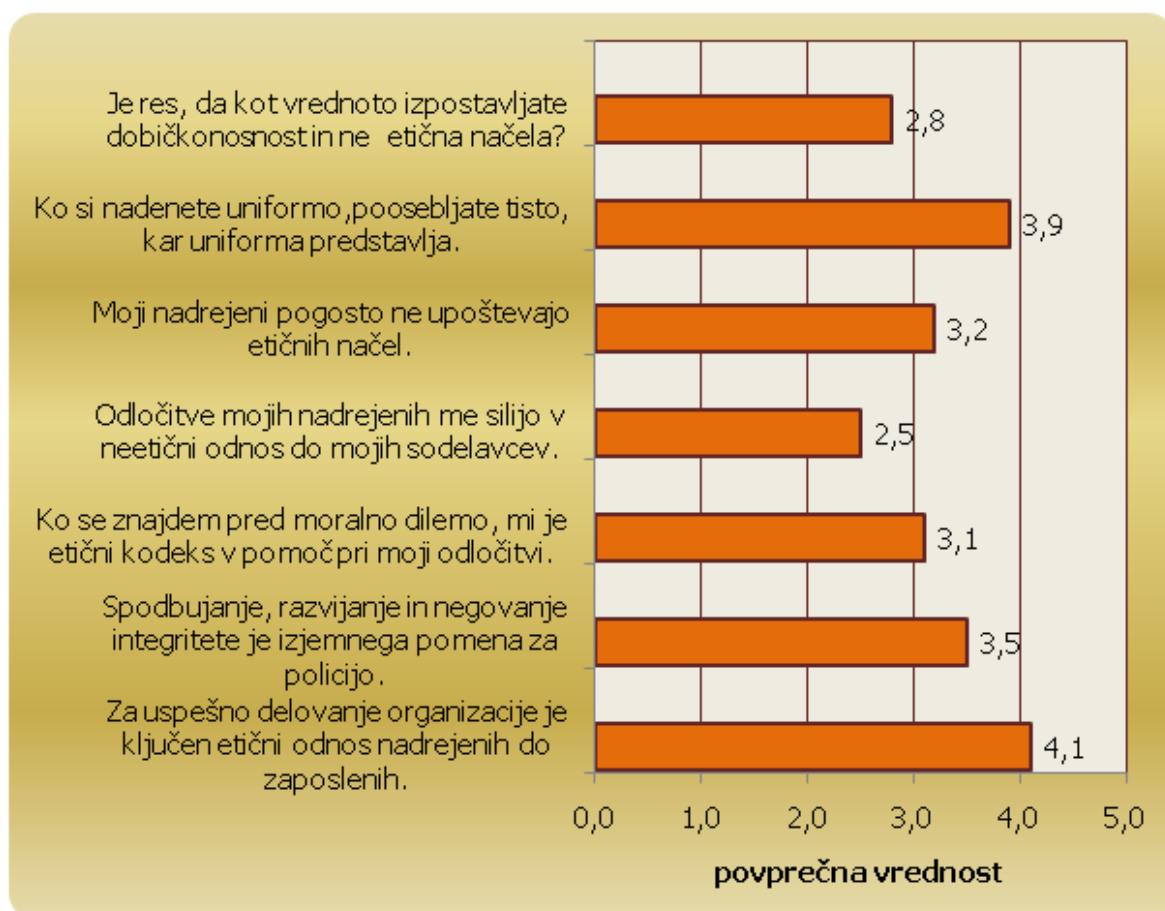
III. ETIKA IN MORALA

Tabela 2: Frekvenčna porazdelitev » Pri vsaki od naslednjih trditev so obkrožili v kolikšni meri se strinjajo ali se ne strinjajo z navedenim«

	sploh se ne strinjam	ne strinjam se	se niti ne strinjam, niti strinjam	se strinjam	popolnoma se strinjam	povpr. vred.
Je res, da kot vrednoto izpostavljate dobičkonosnost in ne etična načela?	13,6% (6)	15,9% (7)	52,3% (23)	15,9% (7)	2,3% (1)	2,8
Ko si nadenete uniformo, poosebljate tisto, kar uniforma predstavlja.			22,7% (10)	65,9% (29)	11,4% (5)	3,9
Moji nadrejeni pogosto ne upoštevajo etičnih načel.		20,4% (9)	27,3% (12)	40,9% (18)	11,4% (5)	3,2
Odločitve mojih nadrejenih me silijo v neetični odnos do mojih sodelavcev.	11,4% (5)	38,6% (17)	40,9% (18)	9,1% (4)		2,5
Ko se znajdem pred moralno dilemo, mi je etični kodeks v pomoč pri moji odločitvi.	4,5% (2)	20,4% (9)	43,2% (19)	22,7% (10)	9,1% (4)	3,1
Spodbujanje, razvijanje in negovanje integritete je izjemnega pomena za policijo.	6,8% (3)		40,9% (18)	43,2% (19)	9,1% (4)	3,5
Za uspešno delovanje organizacije je ključen etični odnos nadrejenih do zaposlenih.			22,7% (10)	45,5% (20)	31,8% (14)	4,1

Vir: Lastna raziskava

Slika 13: Prikaz frekvenčne porazdelitve glede na povprečno vrednost

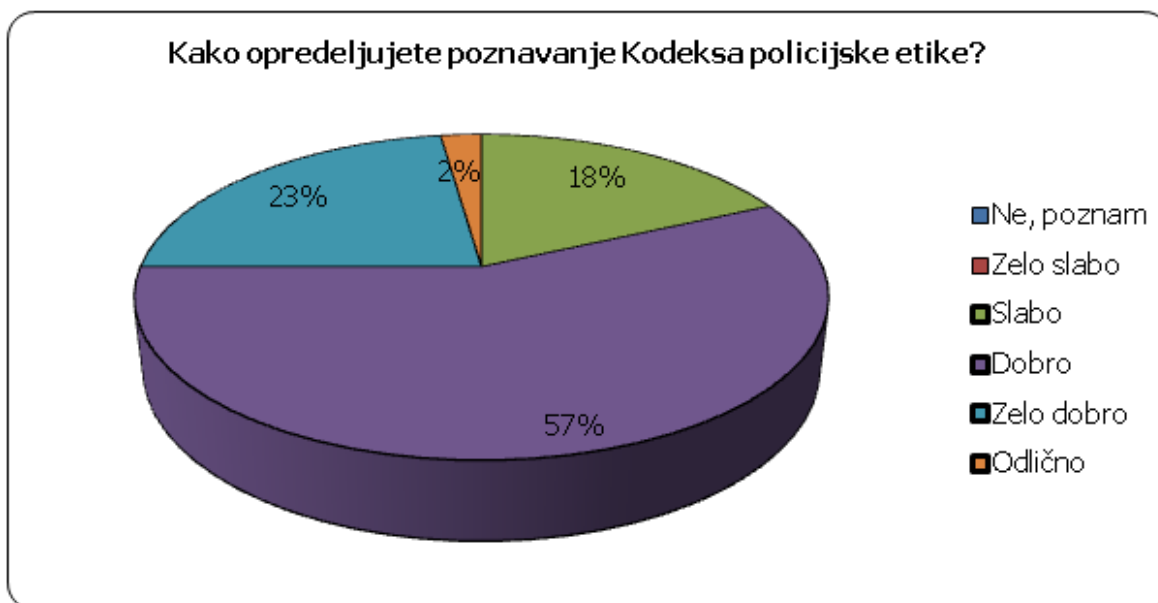
Vir: Lastna raziskava

Anketiranci so trditve ocenjevali na lestvici od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (popolnoma se strinjam). Za vse trditve sem izračunala povprečno vrednost. Najvišje je ocenjena trditev, ki govori, da je uspešnost delovanja organizacije ključni etični odnos nadrejenih do zaposlenih (4,1), najnižja pa trditev, ki govori o tem, da me odločitve nadrejenih silijo v neetični odnos do mojih sodelavcev (2,5).

HIPOTEZA 1: Anketirani dobro poznajo Kodeks policijske etike

Hipotezo sem preverjala z dvanajstim vprašanjem. Anketirani so imeli na razpolago šest možnih odgovorov: ne poznam, zelo slabo, slabo, dobro, zelo dobro, odlično.

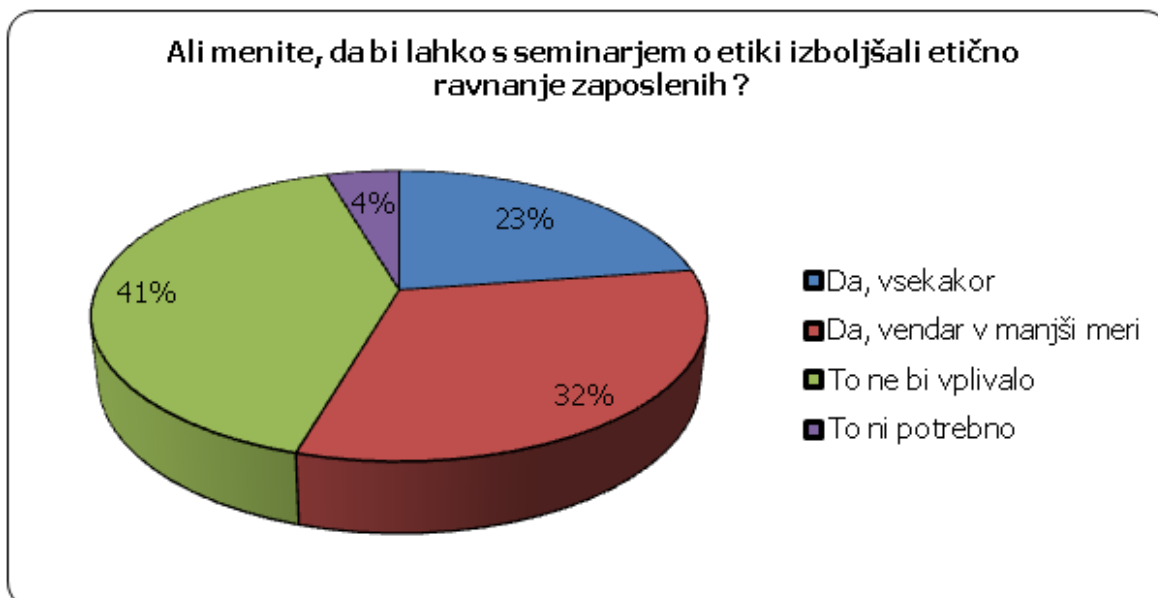
Slika 14: Odgovori na vprašanje »Kako opredeljujete poznavanje Kodeksa policijske etike?«

Vir: Lastna raziskava

Kot pričakovano vsi anketiranci opredeljujejo poznavanje Kodeksa relativno dobro. Izračunala sem povprečje ki znaša 4,0 dobro poznavanje Kodeksa policijske etike. Medtem ko 18 odstotkov anketirancev opredeljuje poznavanje Kodeksa za slabo. Kar seveda pomeni, da je poznavanje Kodeksa policijske etike vsekakor dobro in seveda pozitivno za policijsko postajo.

Slika 15: Odgovori na vprašanje »Ali menite, da bi lahko s seminarjem o etiki izboljšali etično ravnanje zaposlenih?«

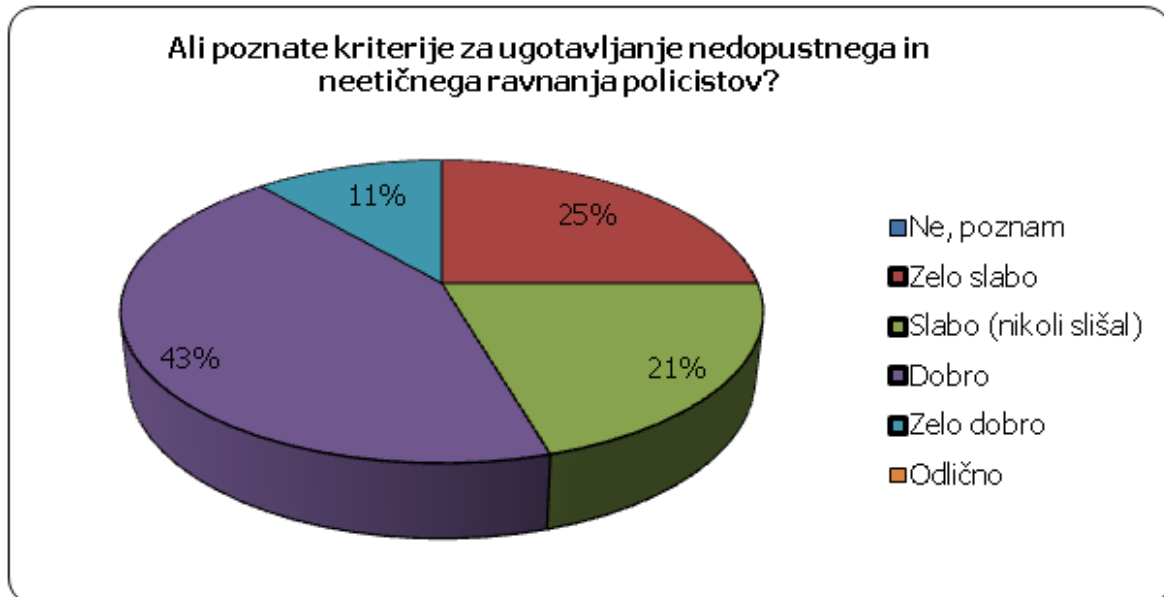

Vir: Lastna raziskava

Največ odgovorov anketirancev, kar 41 odstotkov meni, da to ne bi vplivalo, da bi izboljšali etično ravnanje zaposlenih, 32 odstotkov anketirancev meni da, vendar v manjši

meri, 23 odstotkov anketirancev meni da, vsekakor in 4 odstotke anketirancev meni, da to ni potrebno.

Slika 16: Odgovori na vprašanje »Ali poznate kriterije za ugotavljanje nedopustnega in neetičnega ravnanja policistov?«

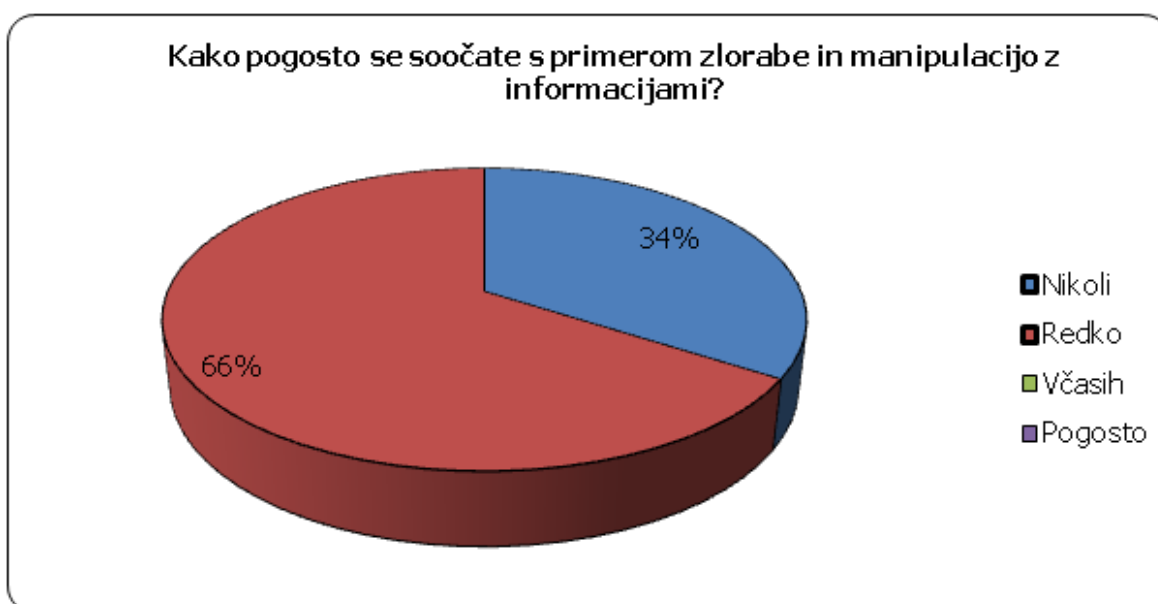
Vir: Lastna raziskava

Nobeden od anketirancev ni odgovoril z ne poznam, 25 odstotkov anketirancev meni, da pozna kriterije zelo slabo, 21 odstotkov anketirancev jih pozna slabo (nikoli slišali za njih), 43 odstotkov anketirancev jih pozna dobro in 11 odstotkov anketirancev pozna kriterije za ugotavljanje nedopustnega in neetičnega ravnanja policistov zelo dobro. Medtem ko pa nihče od anketirancev ni odgovoril, da jih pozna odlično.

HIPOTEZA 2: Večina anketiranih se redko sooča z zlorabo in manipulacij z informacijami

Pri petnajstem vprašanju sem anketirance vprašala, kako pogosto se soočajo s primerom zlorabe in manipulacijo z informacijami. Na razpolago so imeli štiri možne odgovore: nikoli, redko, včasih, pogosto.

Slika 17: Odgovori na vprašanje »Kako pogosto se soočate s primerom zlorabe in manipulacijo z informacijami?«

Vir: Lastna raziskava

Dejstvo, da je bila kar polovica anketiranih po svoji oceni v položaju zlorabe in manipulacijo z informacijami redko, je vredna pozornosti! Povprečna vrednost je 1,7 kar pomeni, da se redko soočajo z primerom zlorabe.

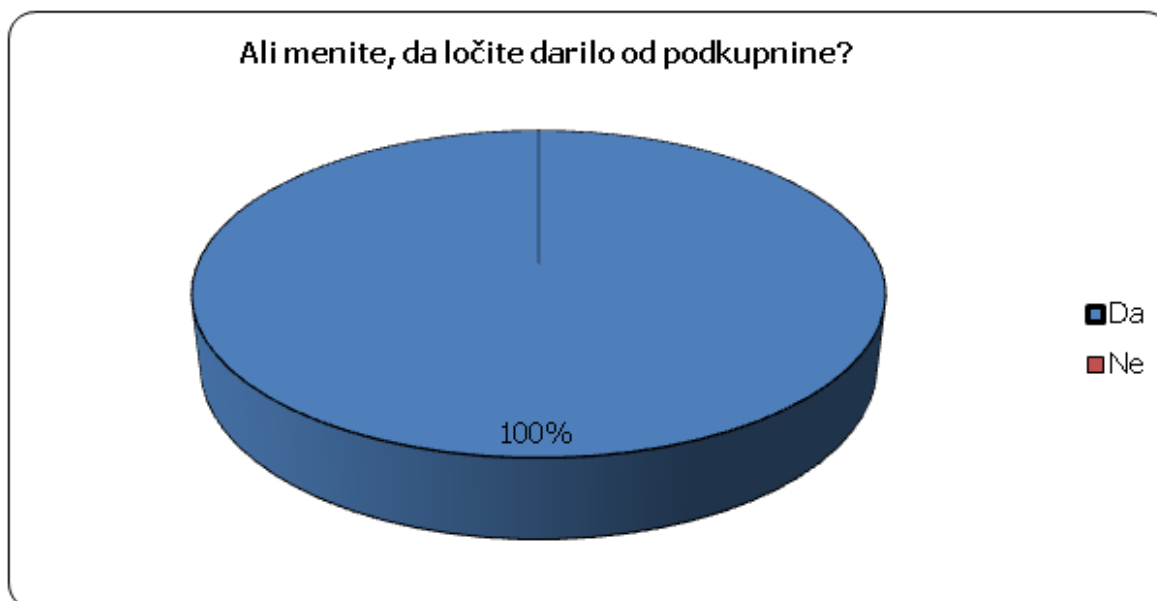
Za pogosto soočanje z zlorabo in manipulacijo z informacijami ni odgovoril nihče od anketirancev.

Menim, da je vsekakor večja možnost postati žrtev morebitnega zlorabljanja, ko enkrat nastopiš v službo. V službi se dnevno srečuješ z ljudmi, katerim je skupna želja po obstoju in ugodnosti. Pri tem se lahko poslužujejo raznih neetičnih prijemov, kot je tudi zloraba in manipulacija z informacijami.

HIPOTEZA 3: Anketirani ločijo med darilom in podkupnino

Pri šestnajstem vprašanju sem anketirance vprašala ali menijo, da ločijo darilo od podkupnine. Odgovorili so lahko z da ali ne, vmesne možnosti ni bilo podane, saj menim, da so pred odgovorom na vprašanje bolje premislili in odgovorili s pravilnim odgovorom, ki velja za njih.

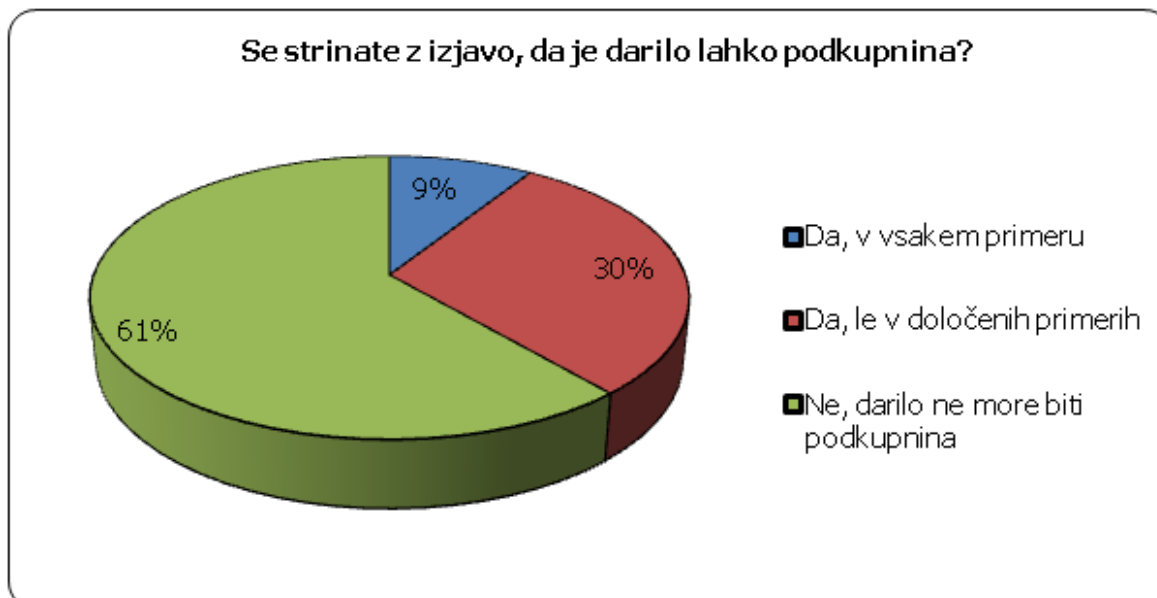
Slika 18: Odgovori na vprašanje » Ali menite, da ločite darilo od podkupnine?

Vir: Lastna raziskava

Vseh 100 odstotkov anketiranih meni, da loči darilo od podkupnine. To pomeni, da dejansko ločijo darilo od podkupnine v svoji praksi in na delovnem mestu. To je zelo spodbuden podatek, ki v takšnem poklicu, kot je biti policist, veliko pomeni za samega policista in seveda tudi za njegovega nadrejenega.

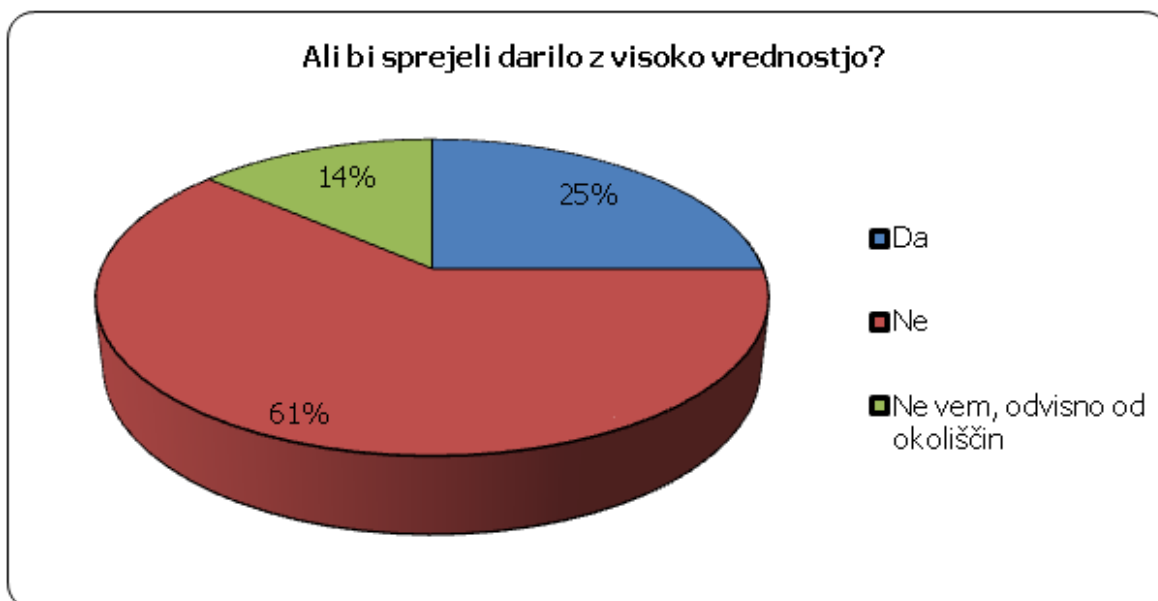
Slika 19: Odgovori na vprašanje »Se strinjate z izjavo, da je darilo lahko podkupnina?«

Vir: Lastna raziskava

Večina anketirancev, kar 61 odstotkov, se ne strinja z izjavo, da je darilo lahko podkupnina, 30 odstotkov anketirancev meni, da le v določenih primerih in 9 odstotkov anketirancev meni, da je darilo lahko podkupnina v vsakem primeru.

Slika 20: Odgovori na vprašanje » Ali bi sprejeli darilo z visoko vrednostjo?«

Vir: Lastna raziskava

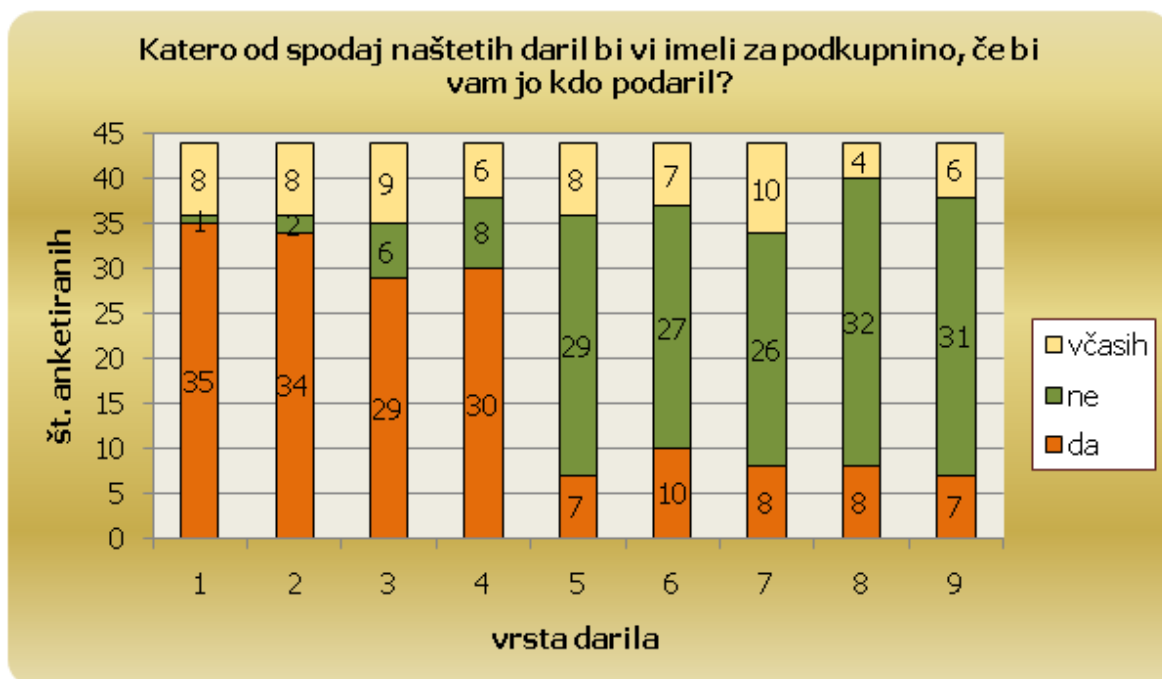
Večina anketirancev, 61 odstotkov, je odgovorila z ne, 25 odstotkov anketirancev je odgovorilo z da in 14 odstotkov anketirancev je odgovorilo z ne vem, odvisno od okoliščin ali bi sprejeli darilo z visoko vrednostjo.

Tabela 3: Katero od spodaj naštetih daril bi imeli za podkupnino, če bi vam jo kdo podaril?

Vrsta darila	Da	Ne	Včasih
1. Denar	35	1	8
2. Brezplačno potovanje	34	2	8
3. Darilo z vrednostjo nad 500€	29	6	9
4. Draga umetniška slika	30	8	6
5. Steklenica dobrega vina	7	29	8
6. Steklenica dražje pijače (whisky)	10	27	7
7. Z vstopnico na kakšno prireditev	8	26	10
8. Koledar ali rokovnik z znakom podjetja	8	32	4
9. Kemični svinčnik ali nalivno pero z znakom podjetja	7	31	6

Vir: Lastna raziskava

Slika 21: Odgovori na vprašanje »Katero od spodaj naštetih daril bi vi imeli za podkupnino, če bi vam jo kdo podaril?«

Vir: Lastna raziskava

Večina anketiranih je menila, da darila v obliki denarja, brezplačnega potovanja, darilo nad vrednostjo 500 € in drage umetniške slike predstavljajo podkupnino. Darilo v obliki denarja bi imelo za podkupnino kar 82 odstotkov anketirancev, 77 odstotkov bi jih imelo za podkupnino darilo v obliki brezplačnega potovanja, 68 odstotkov bi jih imelo za podkupnino darilo v obliki drage umetniške slike in 66 odstotkov bi jih imelo za podkupnino darilo z vrednostjo nad 500 €. Za ostala darila je bil odstotek manjši, gibal se je med 15 odstotkov do 23 odstotkov.

73 odstotkov anketirancev meni, da darilo ne bi imeli za podkupnino v obliki koledarja ali rokovnika z znakom podjetja, 71 odstotkov anketirancev meni, da darilo ne bi imeli za podkupnino v obliki kemičnega svinčnika ali nalivnega peresa z znakom podjetja, 66 odstotkov anketirancev meni, da darilo ne bi imeli za podkupnino v obliki steklenice dobrega vina, 61 odstotkov anketirancev meni, da darilo ne bi imeli za podkupnino v obliki steklenice dražje pijače (Whisky) in 59 odstotkov anketirancev, da darilo ne bi imeli za podkupnino v obliki vstopnice za kakšno prireditev. Za ostala darila je bil odstotek manjši, gibal se je med 2 odstotkoma do 18 odstotkov. Za možni odgovor včasih se je odločilo malo anketirancev, od 9 odstotkov do 23 odstotkov.

HIPOTEZA 4: Največ podkupovanj je v politiki

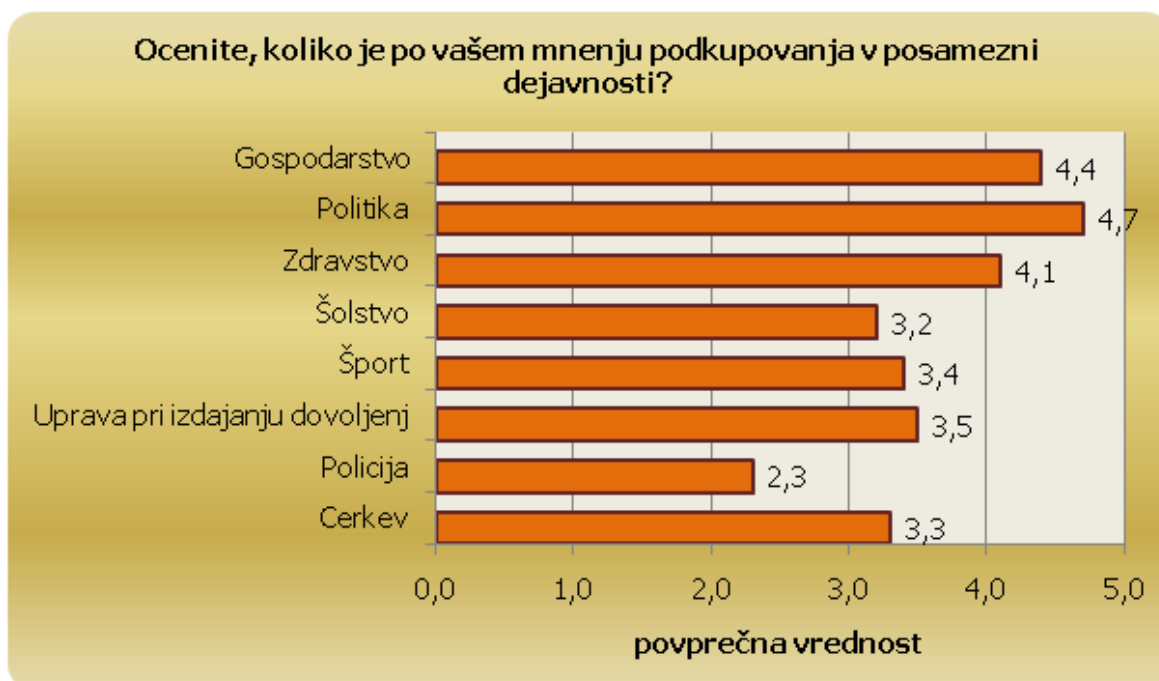
Vprašanje številka dvajset je bilo namenjeno, da od anketiranih izvem, katera dejavnost je po njihovem mnenju tisto, v katerem je podkupovanja največ. Za vsakega izmed njih so imeli na razpolago, da ga ocenijo z oceno od 1 do 5 (1- ni podkupovanja, 5- veliko podkupovanja).

Tabela 4: Ocenite, koliko je po vašem mnenju podkupovanja v posamezni dejavnosti?

od 1 (ni podkupovanj) do 5 (veliko podkupovanja)	1	2	3	4	5	povprečna vrednost
Gospodarstvo	9,1% (4)		2,3% (1)	20,4% (9)	68,2% (30)	4,4
Politika	4,5% (2)		2,3% (1)	4,5% (2)	88,6% (39)	4,7
Zdravstvo	4,5% (2)		18,2% (8)	34,1% (15)	43,2% (19)	4,1
Šolstvo	9,1% (4)	25% (11)	22,7% (10)	20,4% (9)	22,7% (10)	3,2
Šport	6,8% (3)	9,1% (4)	36,4% (16)	27,3% (12)	20,4% (9)	3,4
Uprava pri izdajanju dovoljenj	11,4% (5)	18,2% (8)	31,8% (14)	9,1% (4)	29,5% (13)	3,5
Policija	27,3% (12)	40,9% (18)	15,9% (7)	9,1% (4)	6,8% (3)	2,3
Cerkev	18,2% (8)	13,6% (6)	25% (11)	6,8% (3)	36,4% (16)	3,3

Vir: Lastna raziskava

Slika 22: Odgovori na vprašanje »Ocenite, koliko je po vašem mnenju podkupovanja v posamezni dejavnosti?«

Vir: Lastna raziskava

Vidimo, da so po pričakovanjih, anketiranci pripisali največ podkupovanja politiki, sledi gospodarstvo, zdravstvo, uprava pri izdajanju dovoljenj, šport, cerkev, šolstvo in kot zadnja policija. Podkupovanja naj bi bilo najmanj v policiji, vendar je še vedno prisotno.

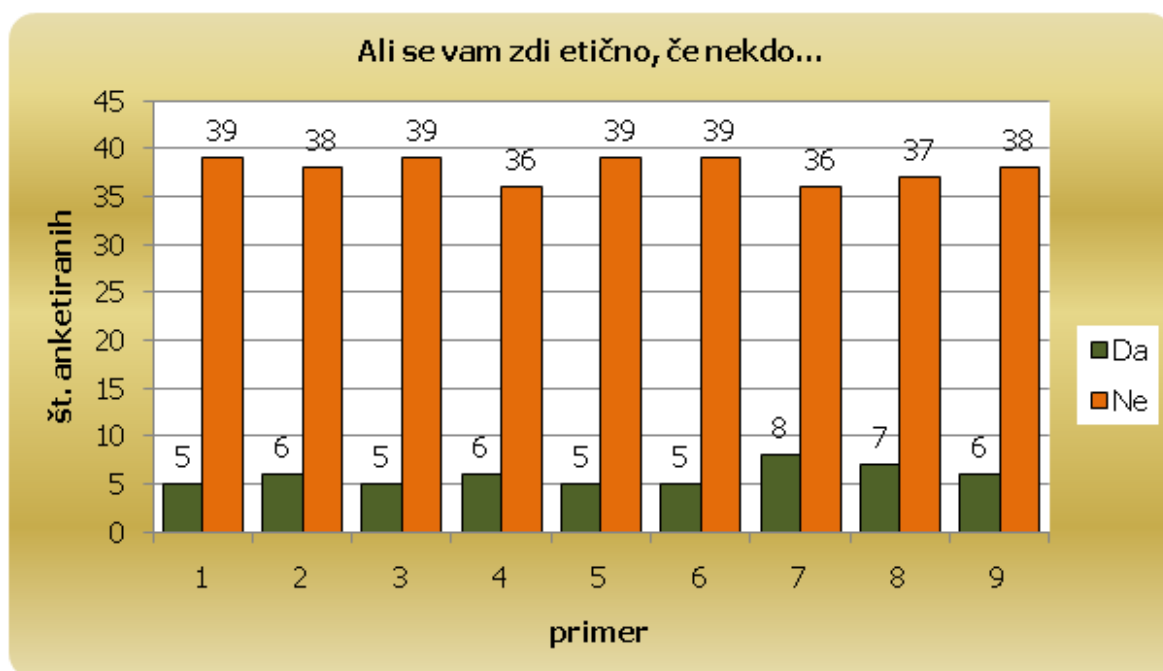
Zakaj anketirani pripisujejo največ podkupovanja v politiki, gospodarstvu in zdravstvu lahko obrazložimo z naravo dela, ki ga opravljajo in tudi z delovno izpostavljenostjo. Na mnenje anketirancev so mogoče vplivali tudi sumi korupcije, ki so se v zadnjem času pojavljali v teh dejavnostih.

Tabela 5: Ali se vam zdi etično, če nekdo...

Primer:	Da	Ne
1. Prejme darilo v zameno za prednostno napredovanje?	5	39
2. Obdaruje nekoga za prednostno napredovanje?	6	38
3. Prenese krivdo na nedolžnega sodelavca?	5	39
4. Prevzame zasluge za delo sodelavca?	6	38
5. Uporablja storitve organa za osebne potrebe?	5	39
6. Odtuji sredstva organa za osebno uporabo?	5	39
7. Izkorišča delovni čas za osebne potrebe?	8	36
8. Predčasno zapusti delo?	7	37
9. Si vzame bolniško, ker potrebuje prost dan?	6	38

Vir: Lastna raziskava

Slika 23: Odgovori na vprašanje »Ali se vam zdi etično, če nekdo...«

Vir: Lastna raziskava

Večina anketirancev v povprečju 87 odstotkov je odgovorila, da se jim ne zdi etično za primere, ki so bili navedeni, v povprečju 13 odstotkov anketirancev pa je odgovorilo z da se jim zdi etično v nekaterih primerih. Dejstvo vidimo iz samega grafa. V večini se zdijo vsi primeri neetični.

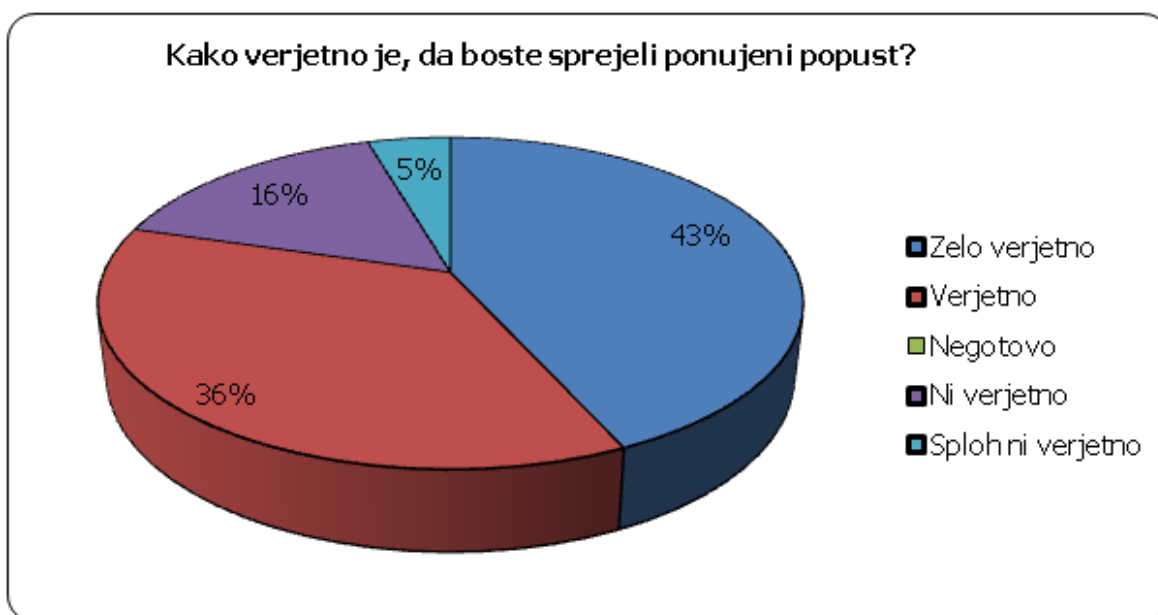
Pri dvaindvajsetem vprašanju pa sem navedla štiri scenarije, v katere naj bi se anketirani poskušali živeti.

Scenarij 1

Izkop, ki je potreben za gradnjo hiše, vam ga naredi podjetnik z ustrezno gradbeno mehanizacijo. Ob izstavitvi računa vam pove, da vam bo dal 30 odstotkov popusta, ker ve, da ste delavec na policiji.

Kako verjetno je, da boste sprejeli ponujeni popust?

Slika 24: Scenarij 1

Vir: Lastna raziskava

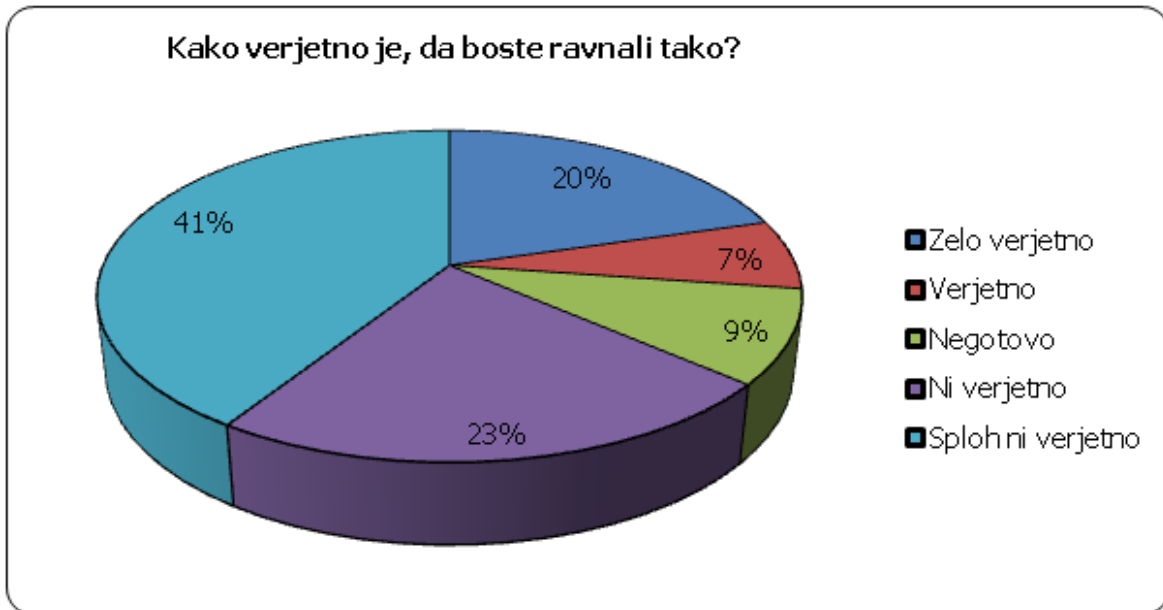
43 odstotkov anketirancev je odgovorilo z zelo verjetno, 36 odstotkov anketirancev je odgovorilo z verjetno, 16 odstotkov anketirancev z ni verjetno in 5 odstotkov anketirancev s sploh ni verjetno, da bodo sprejeli ponujeni popust. Za možni odgovor negotovo se ni odločil nobeden od anketiranih.

Scenarij 2

Med delom naletite na prometno nesrečo, v kateri je udeleženi voznik osebnega avtomobila, za katerega se ugotovi, da je pod vplivom alkohola, ter da je po poklicu policist. Prometne nesreče ne obravnavate, temveč policista odpeljete domov.

Kako verjetno je, da boste ravnali tako?

Slika 25: Scenarij 2

Vir: Lastna raziskava

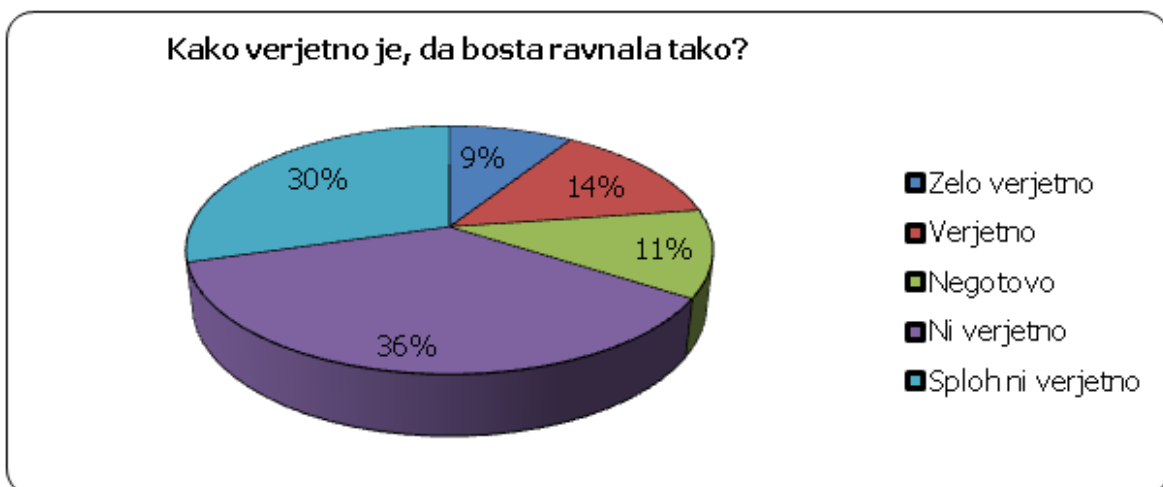
41 odstotkov anketirancev je odgovorilo, da sploh ni verjetno, da bodo ravnali tako, 23 odstotkov anketirancev je odgovorilo z ni verjetno, 20 odstotkov jih je odgovorilo zelo verjetno, 9 odstotkov jih je odgovorilo z negotovo in 7 odstotkov anketirancev je odgovorilo z verjetno. Kot vidimo, je večina anketirancev odgovorila z ni verjetno in sploh ni verjetno. Ta rezultat prikazuje dejansko stanje na policijski postaji, ki je spodbudno.

Scenarij 3

S predstojnikom greste na pijačo v gostinski lokal, in sicer eno uro po izteku obratovalnega časa. Zoper lastnika ne ukrepata, temveč od njega brezplačno sprejmeta nekaj pijač.

Kako verjetno je, da bosta ravnala tako?

Slika 26: Scenarij 3

Vir: Lastna raziskava

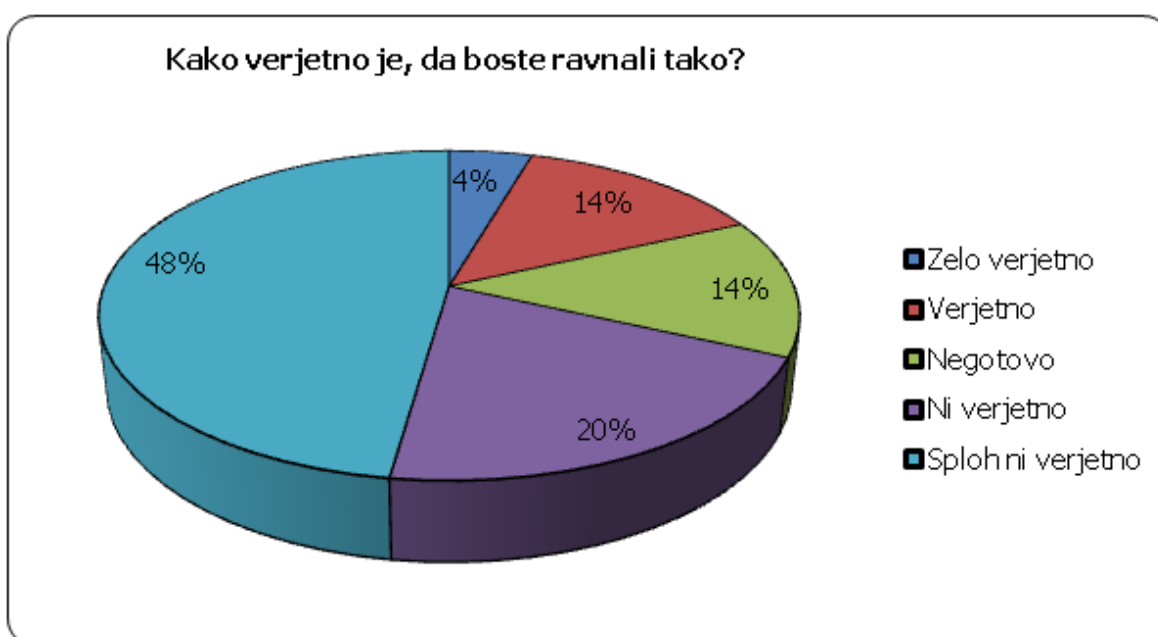
36 odstotkov anketirancev je odgovorilo s sploh ni verjetno, 30 odstotkov anketirancev je odgovorilo z ni verjetno, 14 odstotkov anketirancev je odgovorilo z verjetno, 11 odstotkov jih je odgovorilo z negotovo in 9 odstotkov anketirancev je odgovorilo z zelo verjetno. Večina anketirancev je odgovorila z ni verjetno in sploh ni verjetno. Vidimo pa, da je nekaj tudi takih, ki bi zelo verjetno ravnali tako, kot je navedeno v scenariju.

Scenarij 4

Pri vlomu zalotite osebo, ki začne bežati. Ko jo dohitite, jo za kazen nekajkrat udarite v trebuh.

Kako verjetno je da boste ravnali tako?

Slika 27: Scenarij 4

Vir: Lastna raziskava

48 odstotkov anketirancev je odgovorilo sploh ni verjetno, 20 odstotkov anketirancev je odgovorilo z ni verjetno, 14 odstotkov anketirancev je odgovorilo z negotovo in tudi z verjetno jih je odgovorilo 14 odstotkov in 4 odstotke anketirancev je odgovorilo z zelo verjetno. Čeprav je večina anketirancev odgovorila z ni verjetno je nekaj tudi takih, ki se vedno najdejo in bi zelo verjetno ravnali tako, kot je navedeno v scenariju.

HIPOTEZA 5: Večina anketiranih meni, da se je z ozaveščanjem, pozitivno integriteto nadrejenih in s transparentnostjo policije najučinkoviteje boriti proti neetičnim ravnanjem v policiji

Pri triindvajsetem vprašanju sem želela izvedeti, kako bi bilo najbolj smiselno, da bi se borili proti neetičnim ravnanjem v policiji. Na razpolago so imeli šest možnih odgovorov, od katerih so se lahko odločili za največ tri možne ali tudi manj.

Slika 28: Odgovori na vprašanje »Kako bi se kazalo najučinkoviteje boriti proti neetičnim ravnanjem v policiji? Izberete lahko največ tri odgovore«

Vir: Lastna raziskava

Vidimo, da je dejansko tako kot smo pričakovali, saj je bilo med 70 odstotkov in 80 odstotkov (večina anketiranih) za odgovor ozaveščanje nujnosti etičnega ravnanja, pozitivno integriteto nadrejenih in transparentnost delovanja policije.

Po podatkih vidimo, da se mora na policijski postaji v ospredje postaviti predvsem ozaveščanje policistov o nujnosti etičnega ravnanja, pozitivna integriteta nadrejenih in transparentno delovanje. Če tega ne bo, bomo še vedno v dilemi glede etičnosti policistov.

6.7 OMEJITEV ANALIZE

Pri interpretaciji rezultatov analize je potrebno upoštevati naslednje omejitve, ki izvirajo iz analize in načina anketiranja:

- relativno majhen vzorec (44 anketiranih),
- anketirala sem le policiste policijske postaje na območju PU Maribor,
- vprašanja so bila zastavljena dokaj diskretno in menim, da ni velikega deleža prirejenih odgovorov.

6.8 UGOTOVITVE RAZISKAVE

V anketi je sodelovalo 40 policistov in 4 policistke. Večina sodelujočih je moškega spola. Večina vprašanih, ki so v anketi sodelovali je starih med 31 in 40 letom. Pri sodelujočih ima večina srednješolsko izobrazbo. Večina vprašanih ima delovno dobo v organizaciji 11 do 15 let. Vsem vprašanim nudi organizacija stalno zaposlitev. Svoje delo vprašani v večini radi opravljajo. Policisti so mnenja, da so pogoji dela na policijski postaji prej slabi kot dobri in da je komunikacija med podrejenimi in nadrejenimi dobra, za nekatere tudi slaba,

medtem ko je komunikacija med samimi policisti dobra oziroma zelo dobra. Glede na izobrazbo jih je večina zadovoljna z svojim delovnim mestom.

Na lestvici od 1 - sploh se ne strinjam do 5 - popolnoma se strinjam, »Je res, da kot vrednoto izpostavljate dobičkonosnost in ne etična načela.« Večina, 52 odstotkov, jih je odgovorila s se niti ne strinjam, niti strinjam. »Ko si nadenete uniformo, poosebljate tisto, kar uniforma predstavlja.« Večina, 66 odstotkov, se jih strinja. »Moji nadrejeni pogosto ne upoštevajo etičnih načel.« Največ vprašanih, 41 odstotkov, jih je odgovorilo, da se strinjajo. »Odločitve mojih nadrejenih me silijo v neetični odnos do svojih sodelavcev.« Največ vprašanih, 41 odstotkov, jih je odgovorilo, da se niti ne strinjajo, niti strinjajo. »Ko se znajdem pred moralno dilemo, mi je etični kodeks v pomoč pri moji odločitvi.« Največ vprašanih 43 odstotkov, jih je odgovorilo, da se niti ne strinjajo, niti strinjajo. »Spodbujanje, razvijanje in negovanje integritete je izjemnega pomena za policijo.« Največ vprašanih, 43 odstotkov, je odgovorilo, da se strinjajo. »Za uspešno delovanje organizacije je ključen etični odnos nadrejenih do zaposlenih.« Največ vprašanih, 45 odstotkov, je odgovorilo, da se strinjajo.

Vprašani so mnenja, da dobro poznajo Kodeks policijske etike in menijo, da bi vsekakor in tudi v manjši meri lahko s seminarjem izboljšali etično ravnanje zaposlenih. Pri vprašanju, če poznajo kriterije za ugotavljanje nedopustnega in neetičnega ravnanja policistov, so razdeljeni v dve skupini. Eni jih poznajo dobro in druga polovica jih pozna slabo.

Vprašani se s primerom zlorabe in manipulacijo z informacijami v večini redko soočajo.

Vsi vprašani ločijo darilo od podkupnine. Večina vprašanih se ne strinja z izjavo, da je darilo podkupnina. Večina vprašanih ne bi oziroma odvisno od okoliščin sprejela darilo z visoko vrednostjo. Večina vprašanih bi imela za podkupnino denar, brezplačno potovanje in darilo z vrednostjo nad 500€. Da za podkupovanjem v politiki sledi gospodarstvo, se je odločila večina vprašanih. Pri vprašanju ali se vam zdi etično: prejme darilo v zameno za prednostno napredovanje, obdaruje nekoga za prednostno napredovanje, prenese krivdo na nedolžnega sodelavca, prevzame zasluge za delo sodelavca, uporablja storitve organa za osebne potrebe, odtuji sredstva organa za osebno uporabo, izkorišča delovni čas za osebne potrebe, predčasno zapusti delo, si vzame bolniško, ker potrebuje prost dan, jih je večina odgovorila z ne.

Večina vprašanih je bila mnenja, da se je treba boriti proti neetičnim ravnanjem v policiji z ozaveščanjem nujnosti etičnega ravnanja, pozitivno integriteto nadrejenih in s transparentnostjo delovanja policije.

Pri preverjanju hipotez so se za pravilno izkazane hipoteze potrdile vse navedene na osnovi izsledkov raziskave.

Moje mnenje je ,da policisti dobro poznajo neetična ravnanja. A kljub temu je vse odvisno od okoliščin, ki takrat nastopijo. Zato je pomembno, da se o pomenu etike in morale nenehno pogovarjamo oziroma debatiramo.

7 ZAKLJUČEK

V času, v katerem živimo, se etičnemu delovanju pripisuje vse večji pomen. Etika v policiji se ukvarja s tem, kako bi policist moral ravnati v različnih situacijah, na katere naletijo pri opravljanju svojega dela. Prav tako so zelo pomembni odnosi med samimi zaposlenimi, saj dober medsebojni odnos pomeni cilj do uspešnega sodelovanja.

Kodeks policijske etike, ki sem ga opisala v diplomskem delu je dokument, ki mora služiti vsakemu policistu, da bo ta, ko bo moral sprejeti odločitev, ravnal v prid vsakega posameznika in družbe.

Policijska subkultura vsebuje veliko več kot le tipične temne plati opravljanja policijske funkcije, kot so korupcija, krivo pričanje in cinizem, kakor tudi več kot le javno vidne značilnosti policijskega dela, saj so za ta poklic značilne številne specifične podrobnosti. Na nek način je kultura razširjanje delovnega vsakdanjika, v katerem načini opravljanja dela postanejo navada in navade dobijo pomen.

S statističnimi podatki in mnenji policistov smo prišli do zaključkov, da policisti na tej policijski postaji v določni meri dobro poznajo etičnost in poštenje.

Dnevno se srečujejo z različnimi situacijami v katerih morajo sprejeti odločitve in morajo pretehtati precej stvari, v večini se zanašajo na izkušnje in na lastno intuicijo, kar pa ni dovolj. Nepremišljenost lahko ima posledico ravno nasprotnega učinka od želenega. Zato je ustrezen razvoj policijske etike in integritete eden najpomembnejših korakov v profesionalizaciji policijske dejavnosti.

Seveda pa se nekateri za dosego ciljev poslužujejo marsičemu tudi podkupovanju. V diplomski nalogi sem ugotovila, da policisti o podkupovanju zelo podobno razmišljajo.

Za zmanjšanje podkupovanja bi bilo treba spremeniti predvsem mišljenja in navade ljudi, kar se seveda ne da storiti kar tako čez noč. V takšen proces je potrebno vložiti veliko truda.

Korupcija se pojavlja na vseh področjih delovanja, v politiki, gospodarstvu, zdravstvu, sodstvu,... Na korupcijo zelo vpliva etika same države.

Večina se strinja, da se neetična ravnanja v policiji ne bi smela pojavljati. Seveda marsičesa tudi ne moremo dokazati. Tudi, če je dejanskih primerov malo, ko so pristojni organi dokazili neetično ravnanje, se ljudje zavedajo, da je tega prej več kot malo.

Iz rezultatov obdelane ankete se vidi, da večina policistov loči darilo od podkupnine. Problem je v tem, da se policisti kljub zavedanju namenov podkupnine odločijo, da bodo podkupnino oziroma darilo sprejeli.

Glede na raziskavo, ki sem jo naredila menim, da policisti pri izvajanju svojih nalog v večini primerov ravnajo profesionalno, zakonito in etično, vendar morajo biti usposobljeni za moralno sklepanje in etično odločanje. To pomeni, da potrebujejo jasne standarde etičnega ravnanja. Potrebno je nadaljevati z izobraževanjem in usposabljanjem policistov

ter ugotavljati zaznavanje etičnih dilem. Vse te ugotovitve je potrebno prenesti v prakso in predvsem je potrebno nagrajevati etična ravnanja.

Da bi lahko dokončno potrdili dobljene rezultate, pa bi bile potrebne še nadaljnje raziskave, s katerimi bi lahko z večjo zanesljivostjo ocenili, kakšno je dejansko stanje etičnosti na policijski postaji. Te nadaljnje raziskave bi lahko dokončno potrdile ali ovrgle stanje, ki ga opisujem na podlagi izvedene ankete. Odgovore, ki sem jih prejela lahko jemljemo z določeno rezervo, saj so lahko ali pa tudi ne odraz trenutnega razpoloženja.

Na policijski postaji bodo morali v prihodnosti za večjo uspešnost in učinkovitost izvesti dodatna izobraževanja in usposabljanja na vseh področjih njihovega dela, ki bodo policiste spodbudila k še bolj etičnemu ravnanju in jih prepričali v tolikšni meri, da bodo etična merila sprejeli in jih tudi uporabljali.

LITERATURA IN VIRI

- Aristoteles: Nikomahova etika, SM, Ljubljana, 1994 Ljubljana.
- Etika, integriteta in človekove pravice z vidika policijske dejavnosti, MNZ, Visoka varnostna šola 2003
- Evropski kodeks policijske etike, Priporočilo Rec (2001) 10, MNZ.
- Gaber, S. (2003), Poklicna etika, študijsko gradivo, policijska akademija.
- Kampanakis, J. (2003), Policijska organizacijska (sub)kultura in integriteta policistov. Visoko policijska varnostna šola, MNZ.
- Kodeks policijske etike, MNZ 2008.
- Lorber, Albert – avtor, Ivanko, Štefan – mentor, Analiza etike in morale v kriminalistični policiji : magistrsko delo, Ljubljana: [A. Lorber], 2006
- Mekinc, J., Anžič, A. (2003). Integriteta policijskih managerjev in njen vpliv na policijsko subkulturo.
- Novak, B. Poklicna etika, študijsko gradivo. Policijska akademija, Ljubljana, 2007.
- Ivanko, Š., Stare, J. (2007), Organizacijsko vedenje.
- PAGON, Milan. MEŠKO, Gorazd. LOBNIKAR, Branko. Etika, integriteta in človekove pravice z vidika policijske dejavnosti. Visoka policijsko-varnostna šola, Ljubljana, 2003.
- Štrukelj, G. (2002). Policijska subkultura: Primerjava med mestnimi in primestnimi policijskimi enotami. Diplomsko naloga. Ljubljana, Visoka policijsko-varnostna šola.

ČLANKI

- Anžič, A. (2000). Etičnost nadzorovalcev v nadzorstvenem procesu – pogledi od znotraj, Varstvoslovje – revija za teorijo in prakso letnik 2. 141 – 143; Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Ljubljana.
- Brauer, J. (2007). Business Etihics: Scandals and standards. Business and Economics, Phi Kappa Phi Forum, 87(1), str.28-33.
- Crank, J. (1997). Understanding police culture. Ciincinnati, OH: Anderson Publishing
- Čas, T. Kodeks policijske etike, včeraj, danes, jutri. Varstvoslovje, Visoka policijsko-varnostna šola, Ljubljana, letnik 2000, št. 2, str. 144, 145.
- McDonald, P., Gaffingan, S., Greenberg, S. (1997). Police integrity: Definition and Historical Significance. In Gaffingan, S. & McDonald, P. (Eds.) Police integrity. Public service with honor. U.S. Department of Justice, National Institute of Justice, Office of Community Oriented Policing Services, pp.81-83.

- Pagon, M. (2000). Policijska etika kot zvrst uporabne etike, *Varstvoslovje – revija za teorijo in prakso* letnik 2. 158 – 167; Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Ljubljana.
- Pagon, M. Četrty slovenski Dnevi varstvoslovja. Ljubljana: Visoka policijsko–varnostna šola 2003
- Pagon, Milan. Evropski kodeks policijske etike in policijska dejavnost v skupnosti. *Varstvoslovje, Visoka policijsko-varnostna šola, Ljubljana, letnik 2002, št. 4, str. 333–338.*
- Polutnik, B. KROPE Srečko. Žaberl, M. Šuštar, Š. Etika policijskega dela. Slovenski dnevi varstvoslovja, *Visoka policijsko varnostna šola, Ljubljana, letnik 2003.*
- Reiner, R. (1997). Policing and the police. In Maguire, M., Morgan, R., Reiner, R. (Eds.) *The Oxford Handbook of Criminology. 2nd Edition, Oxford University Press, pp. 997-1049.*
- Skolnick, J. H. (1994). *Justice without Trial: Law Enforcement in Democratic Society*
- Švajncer M. (2000). Uvod v obravnavo etike policijskega dela, *Varstvoslovje – revija za teorijo in prakso* letnik 2. 174 – 176; Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Ljubljana.
- Žaberl M. (2000). Kodeks policijske etike danes in jutri, *Varstvoslovje – revija za teorijo in prakso* letnik 2. 187 – 191; Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Ljubljana.

PRAVNI VIRI

- Zakon o policiji (uradno prečiščeno besedilo) (ZPol-UPB7) Ur.l. RS, št. 66/2009.
Kodeks ravnanja javnih uslužbencev, Uradni list RS, št. 8/2001.

INTERNETNI IN DRUGI VIRI

- Bracher J. (2008). <http://www.brachercenter.com/integrityarch.html>
Spletne strani Ministrstva za notranje zadeve <http://www.policija.si/>
Police Practice and Research, 2003, Vol. 4, No. 3, pp. 217-232.
Varstvoslovje: revija za teorijo in prakso varstvoslovja Letnik 9, št. ¾ (2007).
Fakulteta za varnostne vede Univerza v Mariboru <http://www.fvv.uni-mb.si/>
Predavatelj: Dr. Darko Anželj, Policijska etika.
Predavatelj: Šumi, R., (2008). Fakulteta za družbene vede Ljubljana, *Krepitve integritete, Kratka zgodovina etike .*
Protikorupcijski program v policiji, 2002, MNZ.

PRILOGE

PRILOGA 1: V P R A Š A L N I K

Sem Doris Rižnik Solero, absolventka na Fakulteti za upravo in pripravljam diplomsko delo z naslovom »Analiza policijske etike in morale na policijski postaji«. Anketa je popolnoma anonimna, zato vas prosim za iskrenost pri odgovarjanju na vprašanja, saj bom s to anketo pridobila podatke, ki mi bodo pomagali pri izdelavi diplomskega dela. Vsi podatki bodo uporabljeni izključno v študijske namene.

Za vaše sodelovanje se vam že vnaprej zahvaljujem.

Obkrožite samo en odgovor, če se od vas drugače ne zahteva...

I. DEMOGRAFIJA

1. *Spol:*

1. ženski
2. moški

2. *Starost:*

1. 18-24 let
2. 25-30 let
3. 31-40 let
4. 41-50 let
5. 51 in več

3. *Zadnja pridobljena stopnja izobrazbe:*

1. poklicna izobrazba
2. srednješolska izobrazba
3. višješolska izobrazba
4. visokošolska izobrazba
5. univerzitetna izobrazba
6. magisterij
7. doktorat

4. *Delovna doba v organizaciji:*

1. 1-5 let
2. 6-10 let
3. 11-15 let
4. 16-20 let
5. 21-25 let
6. Več

II. DELOVNO OKOLJE

5. *Ali vam organizacija nudi stalno zaposlitev?*

1. Da
2. Ne
3. Ne vem

6. *Svoje delo:*

1. rad opravljam
2. opravljam, ker ga moram
3. nerad opravljam

7. *Kako bi ocenili organizacijo in pogoje dela v okolju, kjer ste zaposleni?*

1. Zelo slabo
2. Slabo
3. Dobro
4. Zelo dobro
5. Odlično

8. *Kako ocenjujete komunikacijo med vami in vašimi neposredno nadrejenimi (policist- komandir,...)?*

1. Zelo slaba
2. Slaba
3. Dobra
4. Zelo dobra
5. Odlična

9. *Kako ocenjujete komunikacijo med vami in ostalimi policisti?*

1. Zelo slaba
2. Slaba
3. Dobra
4. Zelo dobra
5. Odlična

10. *Ali ste zadovoljni s svojim delovnim mestom glede na izobrazbo?*

1. Zelo nezadovoljen
2. Nezadovoljen
3. Zadovoljen
4. Zelo zadovoljen
5. Odlično zadovoljen

III. ETIKA IN MORALA

11. Pri vsaki od naslednji trditev obkrožite, v kolikšni meri se strinjate ali se ne strinjate z navedenim:

	1 sploh se ne strinjam	2 ne strinjam se	3 se niti ne strinjam, niti strinjam	4 se strinjam	5 popolnoma se strinjam
Je res, da kot vrednoto izpostavljate dobičkonosnost in ne etična načela?	1	2	3	4	5
Ko si nadenete uniformo, posebljate tisto, kar uniforma predstavlja.	1	2	3	4	5
Moji nadrejeni pogosto ne upoštevajo etičnih načel.	1	2	3	4	5
Odločitve mojih nadrejenih me silijo v neetični odnos do svojih sodelavcev.	1	2	3	4	5
Ko se znajdem pred moralno dilemo, mi je etični kodeks v pomoč pri moji odločitvi.	1	2	3	4	5
Spodbujanje, razvijanje in negovanje integritete je izjemnega pomena za policijo.	1	2	3	4	5
Za uspešno delovanje organizacije je ključen etični odnos nadrejenih do zaposlenih	1	2	3	4	5

12. Kako opredeljujete poznavanje Kodeksa policijske etike?

1. Ne, poznam
2. Zelo slabo
3. Slabo
4. Dobro
5. Zelo dobro
6. Odlično

13. Ali menite, da bi lahko s seminarjem o etiki izboljšali etično ravnanje zaposlenih?

1. Da, vsekakor
2. Da, vendar v manjši meri
3. To ne bi vplivalo
4. To ni potrebno (smo imeli pa ni bilo nobenih rezultatov)

14. Ali poznate kriterije za ugotavljanje nedopustnega in neetičnega ravnanja policistov?

1. Ne, poznam
2. Zelo slabo
3. Slabo (nikoli slišal)
4. Dobro
5. Zelo dobro
6. Odlično

15. Kako pogosto se soočate z primerom zlorabe in manipulacijo z informacijami (posredovanje zaupnih informacij, nedovoljena uporaba policijskih evidenc)?

1. Nikoli
2. Redko
3. Včasih
4. Pogosto

16. Ali menite, da ločite darilo od podkupnine?

1. Da
2. Ne

17. Se strinjate z izjavo, da je darilo lahko podkupnina?

1. Da, v vsakem primeru
2. Da, le v določenih primerih (npr. ko je darilo previsoke vrednosti)
3. Ne, darilo ne more biti podkupnina

18. Ali bi sprejeli darilo z visoko vrednostjo?

1. Da
2. Ne
3. Ne vem, odvisno od okoliščin

19. Prosim obkrožite, katero od spodaj naštetih daril bi vi imeli za podkupnino, če bi vam jo kdo podaril?

	1 da	2 ne	3 včasih
Denar	1	2	3
Brezplačno potovanje	1	2	3
Darilo z vrednostjo nad 500€	1	2	3
Draga umetniška slika	1	2	3
Steklenica dobrega vina	1	2	3
Steklenica dražje pijače (whisky)	1	2	3
Z vstopnico na kakšno prireditev	1	2	3
Koledar ali rokovnik z znakom podjetja	1	2	3
Kemični svinčnik ali nalivno pero z znakom podjetja	1	2	3

20. Spodaj so našteje nekatere dejavnosti v katerih lahko pride do podkupovanja. Ocenite in obkrožite, koliko je po vašem mnenju podkupovanja v posamezni dejavnosti?

Od 1 (ni podkupovanja) do 5 (veliko podkupovanja)	1	2	3	4	5
Gospodarstvo	1	2	3	4	5
Politika	1	2	3	4	5
Zdravstvo	1	2	3	4	5
Šolstvo	1	2	3	4	5
Šport	1	2	3	4	5
Uprava pri izdajanju dovoljenj	1	2	3	4	5
Policija	1	2	3	4	5
Cerkev	1	2	3	4	5

21. Ali se vam zdi etično, če nekdo«...

(s križcem označite da ali ne)

	DA	NE
prejme darilo v zameno za prednostno napredovanje?		
obdaruje nekoga za prednostno napredovanje?		
prenese krivdo na nedolžnega sodelavca?		
prevzame zasluge za delo sodelavca?		
uporablja storitve organa za osebne potrebe?		
odtuji sredstva organa za osebno uporabo?		
izkorišča delovni čas za osebne potrebe?		
predčasno zapusti delo?		
si vzame bolniško, ker potrebuje prost dan?		

22. Preberite navedene scenarije in se poskušajte vživeti vanje?

a.) Izkop, ki je potreben za gradnjo hiše vam ga je naredil podjetnik z ustrezno gradbeno mehanizacijo. Ob izstavitvi računa vam pove, da vam bo dal 30% popust, ker ve, da ste delavec na policiji.

Kako verjetno je, da boste sprejeli ponujeni popust?

1. Zelo verjetno
2. Verjetno
3. Negotovo
4. Ni verjetno
5. Sploh ni verjetno

b.) Med delom naletite na prometno nesrečo, v kateri je udeleženi voznik osebnega avtomobila, za katerega se ugotovi, da je pod vplivom alkohola, ter da je po poklicu policist. Prometne nesreče ne obravnavate, temveč policista odpeljete domov.

Kako verjetno je, da boste ravnali tako?

1. Zelo verjetno
2. Verjetno
3. Negotovo
4. Ni verjetno
5. Sploh ni verjetno

c.) S predstojnikom greste na pijačo v gostinski lokal, in sicer eno uro po izteku obratovalnega časa. Zoper lastnika ne ukrepata, temveč od njega brezplačno sprejmeta nekaj pijač.

Kako verjetno je, da bosta ravnala tako?

1. Zelo verjetno
2. Verjetno
3. Negotovo
4. Ni verjetno
5. Sploh ni verjetno

d.) Pri vlamu zalotite osebo, ki začne bežati. Ko jo dohitite jo za kazen nekajkrat udarite v trebuh.

Kako verjetno je, da boste ravnali tako?

1. Zelo verjetno
2. Verjetno
3. Negotovo
4. Ni verjetno
5. Sploh ni verjetno

23. Kako bi se kazalo najučinkoviteje boriti proti neetičnim ravnanjem v policiji? (izberete lahko največ tri odgovore)

1. Ozaveščanje (usposabljanje ipd.,) nujnosti etičnega ravnanja
2. Pozitivna integriteta nadrejenih
3. Transparentnost delovanja policije
4. Prek formalnega notranjega in zunanjega nadzora
5. S sodelovanjem policije z mediji
6. Drugo